

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till fiskhygienlag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller ett förslag till fiskhygienlag. Syftet med den föreslagna lagen är att harmonisera de stadganden som gäller den livsmedelshygieniska kvaliteten på fisk och andra fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem och hygienkraven för de förhållanden under vilka sådana varor och produkter hanteras och produceras med Europeiska gemenskapernas (EG) motsvarande rättsakter som ingår i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet). Med tanke på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem vidtas samtidigt förberedelser för verkställigheten av tilläggsprotokollet till EES-avtalet.

Den föreslagna lagen skall med vissa undantag gälla hantering, lagring och transport samt import och export av fiskerivaror avsedda för allmän konsumtion samt av bearbetade och beredda produkter av dem av innan de kommer ut i detaljhandeln. Lagen skall också tillämpas på de livsmedelshygieniska krav som ställs på fiskerivaror avsedda för allmän konsumtion och på bearbetade och beredda produkter av dem innan de kommer ut i detaljhandeln.

Anläggningar vid vilka fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av sådana hanteras samt vissa fiskefartyg skall, beroende på verksamhetens art, ha ett sådant tillstånd för sin verksamhet som nämns i den föreslagna lagen eller bli registrerade. Kommunen skall vara tillstånds- och registreringsmyndighet. Anläggningarna skall på egen bekostnad utarbeta och tillämpa ett internt uppföljningsprogram,

ett s.k. egenkontrollsystem, för kontroll av hygienien i samband med verksamheten. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall övervaka att systemet tillämpas.

Jord- och skogsbruksministeriet skall sköta den allmänna verkställigheten av den föreslagna lagen. Livsmedelsverket och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall leda tillsynen över lagen på riksnivå och länsstyrelserna på länsnivå. På lokal nivå sköts tillsynen av kommunen. Kommunen skall ha rätt att uppbära avgift för behandlingen av tillstånd och registreringar samt för godkännande av ett egenkontrollsystem.

Enligt propositionen skall det detaljerade införandet av de EG-rättsakter som gäller fiskvaror samt bearbetade och beredda produkter av dem ske genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet skall bl.a. meddela föreskrifter om de livsmedelshygieniska kraven för fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter samt för anläggningar och fartyg där sådana hanteras och för verksamheten vid dem samt om ordnande av den tillsyn och de inspektioner som myndigheterna skall sköta.

Propositionen ansluter sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Lagen avses träda i kraft samtidigt som de bestämmelser i EES-avtalet som gäller veterinära frågor, dvs. sex månader efter det att avtalet har trätt i kraft. Tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	11
ALLMÄN MOTIVERING	3	DETALJMOTIVERING	12
1. Inledning	3	1. Lagförslaget	12
2. Nuläge	4	1 kap. Allmänna stadganden	12
2.1. Bakgrund	4	2 kap. Myndigheter	13
2.2. Lagstiftning	4	3 kap. Livsmedelshygieniska krav på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter	14
2.3. Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	5	4 kap. Krav på anläggningar och fiskefartyg samt deras verksamhet	15
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen ..	7	5 kap. Tillsyn	17
3.1. Mål och medel	7	6 kap. Ändringssökande	20
3.2. De viktigaste förslagen	7	7 kap. Straffstadganden	21
4. Propositionens verkningar	8	8 kap. Särskilda stadganden	21
4.1. Ekonomiska verkningar	8	9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden ..	25
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	10	2. Närmare stadganden och bestämmelser	26
4.3. Miljöeffekter	10	3. Ikraftträdande	26
5. Beredningen av propositionen	10	LAGFÖRSLAGET	26

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I bilaga I till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtal) nämns de Europeiska gemenskapernas (EG) rättsakter som gäller veterinära frågor och växtskyddsfrågor och som har tagits med som en del av EES-avtalet. Ett av dessa direktiv gäller fisk som är avsedd som livsmedel och andra fiskerivaror (*fiskdirektivet*) och ett mollusker (*musseldirektivet*). Den föreslagna lagen har utarbetats så att den överensstämmer med dessa direktiv. Med fiskerivaror avses både i direktiven — trots att de där kallas fiskvaror — och i den föreslagna lagen utöver fisk även alla andra vattendjur som är lämpliga som livsmedel utom vattendäggdjur och grodor.

I lagförslaget har dessutom beaktats det direktiv som gäller hanteringen av fiskprodukter på fiskefartyg (*fiskefartygsdirektivet*) och som har antagits efter den dag då EES-avtalet undertecknades. I den föreslagna lagen har likaså beaktats fyra beslut av kommissionen som har utfärdats efter den dag då EES-avtalet undertecknades och som preciserar fisk- och musseldirektiven. Besluten gäller vissa övergångstider för anläggningar som hanterar fiskerivaror, undantag från kraven för utrustning och inredning vid anläggningar som hanterar blötdjur samt mikrobiologiska krav för vissa fiskerivaror.

Ovan nämnda EG-rättsakter behandlas i detalj i punkt 2.3.

I artikel 102—104 i EES-avtalet avtalas om förfarandet när ny EG-lagstiftning, som är av betydelse med tanke på bilagorna till avtalet, skall tas in som en del av avtalet. Ärendet skall först behandlas av Gemensamma EES-kommittén. Gemensamma EES-kommittén fattar beslut om hur en bilaga till EES-avtalet skall ändras för att en ny EG-rättsakt skall bli beaktad. Medlemsstaterna inför därefter den nya EG-rättsakten på det sätt som respektive stats statsförfattning förutsätter. I Finland kan detta, beroende på sakens natur, kräva lagstiftningsåtgärder. Den proposition som behövs avläts härvid i form av en regeringsproposition till riksdagen för behandling.

I denna proposition förutses verkställigheten av fiskefartygsdirektivet och de beslut av kommissionen som kompletterar fisk- och musseldirektiven av den orsaken att regeringens pro-

position om godkännande av tilläggsprotokollet kan avlås till riksdagen för behandling först efter det att gemensamma EES-kommittén har behandlat tilläggsprotokollet.

Även om innehållet i tilläggsprotokollet ännu delvis är öppet, är det i detta skede ganska säkert att fiskefartygsdirektivet och kommissionens ovan nämnda beslut kommer att ingå i det. Därför har de beaktats redan i den föreslagna lagen, eftersom de tillsammans med fisk- och musseldirektiven utgör en helhet. Om de bestämmelser i tilläggsprotokollet som gäller fiskerivaror inte beaktas i denna proposition, måste den föreslagna lagen preciseras genast när tilläggsprotokollet har godkänts. Tidtabellsmässigt kan detta emellertid vara mycket svårt att genomföra, eftersom bestämmelserna i tilläggsprotokollet troligen skall träda i kraft samtidigt som bestämmelserna i det egentliga EES-avtalet.

Om fiskefartygsdirektivet och kommissionens ovan nämnda beslut inte av någon anledning tas med i tilläggsprotokollet, träder inte de paragrafer i den föreslagna lagen som gäller verkställigheten av dem i kraft. Detta är möjligt att genomföra, eftersom tidpunkten för verkställigheten av den föreslagna lagen bestäms genom förordning.

De nämnda direktiven och besluten gäller alla salt- och sötvattendjur som är avsedda för allmän konsumtion och fångats eller fötts upp för att användas som livsmedel, med undantag av vattendäggdjur och grodor. De gäller såväl i naturliga vatten fångade som uppfödda fiskar, kräftor, skaldjur och mollusker. Direktiven och besluten gäller också rom och andra delar av ovan nämnda vattendjur samt bearbetade och beredda produkter av dem. Med bearbetade produkter avses både i EG-rättsakterna i fråga och i den föreslagna lagen fiskerivaror som har genomgått en mekanisk behandling, t.ex. fisk i bitar eller filead fisk. Med beredda produkter avses på motsvarande sätt fiskerivaror som har genomgått en kemisk eller fysikalisk process, t.ex. rökt eller marinerad fisk.

I direktiven och besluten fastställs livsmedelshygieniska krav för kvaliteten på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem, deras ursprung samt hanteringen och produktionen av dem. Kraven gäller bl.a. fiskerivarornas samt de bearbetade och bered-

da produkternas renhet, mikrobiologiska egenskaper och främmande ämnen. Direktiven och besluten innehåller likaså krav för utformning av de anläggningar och fiskefartyg som hanterar fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter och för ordnandet av verksamheten vid dem. Syftet med dessa krav är att säkerställa att nämnda livsmedel hanteras under rena förhållanden så att deras kvalitet hålls på en god nivå.

2. Nuläge

2.1. Bakgrund

För tillfället finns det inte någon särskild lag som gäller fiskerivaror och bearbetade och beredda produkter av dem. De stadganden som gäller livsmedelshygienen i fråga om fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter ingår i tre olika lagar, dvs. hälsovårdslagen (469/65), livsmedelslagen (526/41) och lagen om fiske (286/82), samt i de författningar och föreskrifter som har utfärdats och meddelats med stöd av dem.

Att stadgandena finns i flera olika lagar och att de föreskrifter som har meddelats med stöd av dem delvis överlappar varandra har inneburit att de har varit svåra att övervaka att de iakttas och att övervakningen i någon mån har varit ineffektiv. Den högsta tillsynsledningen har varit uppdelad på två myndigheter. Jord- och skogsbruksministeriet leder tillsynen över verkställigheten av lagen om fiske och livsmedelsverket tillsynen enligt hälsovårdslagens stadganden om livsmedel och livsmedelslagen. På regional nivå ankommer ledningen av tillsynen enligt lagen om fiske på landsbygdsnäringsdistriktet samt ledningen av tillsynen enligt hälsovårdslagens stadganden om livsmedel och livsmedelslagen på länsstyrelserna. På lokal nivå är det kommunen som sköter tillsynen enligt hälsovårdslagen och livsmedelslagen.

2.2. Lagstiftning

Hälsovårdslagen

I hälsovårdslagen ingår stadganden som hänför sig till det allmänna hälsoskyddet och gäller de förhållanden under vilka livsmedel hanteras och framställs. Enligt dem skall vid produk-

tion, framställning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel som är avsedda för försäljning förfaras så att spridning av sjukdomssmitta och uppkomsten av andra sanitära olägenheter förhindras. I hälsovårdslagen ingår också stadganden om kvalitetskraven för hushållsvatten.

I hälsovårdslagens stadganden om livsmedel ingår även krav som gäller de livsmedelslokaler där livsmedel framställs eller hanteras på något annat sätt. I lagen fastställs allmänna kvalitetskrav för livsmedelslokaler samt stadgas att en livsmedelslokal skall förevisas i ett för verksamheten dugligt skick för behörigt kommunalt organ, närmast hälsovårdsnämnden, för att godkännas av det innan lokalen tas i bruk. Godkännande som livsmedelslokal enligt hälsovårdslagen behövs inte, om det någon annanstans i lagstiftningen stadgas om något annat förfaringsätt.

Den högsta ledningen av tillsynen över att hälsovårdslagens stadganden om livsmedel iakttas ankommer på livsmedelsverket. Länsstyrelsen leder tillsynen inom sitt område och kommunen svarar för den lokala tillsynen.

En revidering av hälsovårdslagen är anhängig som bäst.

Livsmedelslagen

Livsmedelslagen av år 1941 är en fullmaktslag, som innehåller mycket vida bemyndiganden att utfärda förordningar. Med stöd av lagen kan livsmedlen och all hantering av sådana regleras genom förordning så att det allmänna hälsotillståndet och likaså konsumenternas skyddande mot försäljning av underhålliga livsmedel och mot därav föranledd ekonomisk förlust beaktas.

Tillsynen enligt livsmedelslagen leds av livsmedelsverket. Länsstyrelsen leder tillsynen inom sitt område och kommunen svarar för den lokala tillsynen. Också livsmedelslagen håller på att revideras.

Med stöd av livsmedelslagen utfärdades 1993 en förordning om fisk och fiskprodukter (108/93). Förordningen gäller hantering, tillverkning, klassificering, förpackning, transport, uppbewarung, lagring, import och försäljning av fisk och fiskprodukter som är avsedda att säljas som livsmedel.

Lagen om fiske

Enligt 95 § lagen om fiske kan närmare stadganden om hantering, förpackning och transport av fisk och kräfta eller produkter framställda därav samt om handel med och export eller import därav och om övervakning och kontroll i anslutning till dessa verksamheter utfärdas genom förordning. Med stöd av nämnda lagrum har en förordning om hantering av färsk fisk före dess överlåtande till konsumtion eller förädling (410/84) givits. Utöver vissa allmänna stadganden om livsmedelshygien innehåller förordningen föreskrifter om klassificeringen av fisk. I förordningen ingår inte några särskilda stadganden om tillsynsorganisationen. Därför har denna fråga i någon mån varit oklar.

Lagen om smittsamma sjukdomar

I lagen om smittsamma sjukdomar (583/86) ingår stadganden om bekämpande och förebyggande av för människor smittsamma sjukdomar. I lagen om smittsamma sjukdomar stadgas om de utredningar som krävs om hälso-tillståndet hos dem som utför sådant arbete där riskerna för att en smittsam sjukdom sprids är större än normalt. Om det med fog kan misstänkas att någon orsakar spridning av en smittsam sjukdom, kan hälso- och sjukvårdsnämnden förordna att han skall utebli från sitt förvärvsarbete under den tid som risk för spridning av sjukdomen föreligger.

Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av bekämpandet av smittsamma sjukdomar ankommer på social- och hälsovårdsministeriet. Folkhälsoinstitutet är sakkunnig inrättning. Inom länen ankommer verkställigheten av lagen på länsstyrelsen och inom en kommun på kommunen.

Lagen om djursjukdomar

Syftet med lagen om djursjukdomar (55/80) är att bekämpa och förebygga djursjukdomar. Med djursjukdom avses i lagen om djursjukdomar sjukdom eller smitta, som direkt eller indirekt kan överföras från ett djur till ett annat eller till en människa. I syfte att förebygga djursjukdomar kan jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsav-

delning meddela föreskrifter om ordnandet av verksamheten vid inrättningar som hanterar animaliska produkter samt begränsningar som gäller transport av animaliska produkter. På grund av djursjukdomsläget har dylika föreskrifter, som har nära samband med livsmedelshygien, inte behövts för fiskerivaror.

Den högsta ledningen av verkställigheten av lagen om djursjukdomar ankommer på jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning. Länsstyrelsen sköter verkställigheten av lagen inom länet. På lokal nivå hör verkställigheten av lagen om djursjukdomar till kommunalveterinärens uppgifter. Trots detta är bekämpandet av djursjukdomar en del av statens verksamhet och kommunen deltar inte ekonomiskt i genomförandet av denna verksamhet.

2.3. Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Bilaga I till EES-avtalet

I bilaga I till EES-avtalet ingår två direktiv som gäller fisk och andra fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av sådana. Direktiven reglerar kraven för den livsmedelshygieniska kvaliteten på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter och för hanteringen och produktionen av sådana innan de kommer ut i detaljhandeln.

Rådets direktiv om fastställande av hygienkrav för produktionen och marknadsföringen av fiskprodukter (91/493/EEG), nedan fiskdirektivet.

Syftet med fiskdirektivet är att harmonisera hygienkraven för fisk och andra fiskerivaror så att handeln med fisk och fiskprodukter inte hindras av att medlemsstaterna har olika hygienkrav när EG:s interna marknad förverkligas.

I fiskdirektivet definieras de centrala begreppen i direktivet. Ett viktigt begrepp är *fiskerivaror*, med vilka avses alla salt- och sötvattensdjur eller delar av dem, med undantag av vattendäggdjur och grodor samt sådana vattendjur som omfattas av andra gemenskapsakter. Sådana rättsakter har tills vidare antagits endast för musslor.

Bearbetade produkter igen är livsmedel som har tillverkats genom att fiskerivaror har ge-

nomgått ett moment som påverkar anatomin, såsom rensning, skivning eller fileing.

Beredda produkter är enligt fiskdirektivet livsmedel som har tillverkats genom att fiskerivaror eller bearbetade produkter har genomgått en kemisk eller fysikalisk process såsom upphettning, rökning, saltning, torkning eller marinering.

I direktivet avses med *anläggning* alla lokaler där fiskerivaror bearbetas eller hanteras på något annat sätt. Som ett undantag från denna huvudregel omfattas inte auktionshallar och partihandelsplatser av begreppet "anläggning". De krav som gäller deras verksamhet är dock i huvudsak desamma som de som gäller anläggningar. Fiskefartyg är inte heller sådana anläggningar som avses i fiskdirektivet. För dem gäller särskilda hygienkrav. Ett undantag utgör *fabriksfartygen*, på vilka de krav som gäller anläggningar tillämpas.

Fiskdirektivet jämte bilagor innehåller bestämmelser om hanteringen av fiskerivaror och akvakulturprodukter som fångas i sin naturliga omgivning, innan de kommer ut i detaljhandeln. Bestämmelserna gäller t.ex. rensning och annan hantering i början av livsmedelsproduktionsledet, förpackning, identifikationsmärkning, lagring och transport. I bilagan till fiskdirektivet ställs särskilda krav för hanteringen av fiskerivaror i samband med losningen av fiskefartygens last. Kraven gäller bl.a. färska produkter, frysning, upptining, beredning samt kontroller för upptäckande av parasiter.

Fiskdirektivet innehåller också bestämmelser om hygienkraven för produktionen vid anläggningarna och om den kontroll därav som anläggningarna själva utför (egenkontroll). De bestämmelser som gäller hygienkraven för produktionen omfattar krav som gäller såväl anläggningens lokaler, redskap och utrustning som personalens hälsotillstånd.

En behörig myndighet i medlemsstaten skall godkänna en anläggning och registrera den. En förutsättning för godkännandet är att anläggningen uppfyller de hygienkrav för livsmedel som ställs i direktivet. De anläggningar som har införts i registret skall anmälas till EG-kommissionen, enligt det system som överensstämmer med EES-avtalet till EFTA:s övervakningsmyndighet. Informationen vidarebefordras till de övriga EES-staterna.

Anläggningarna skall stå under myndighetens regelbundna tillsyn. I fiskdirektivets

bilaga ingår mycket detaljerade bestämmelser om de åtgärder för kontroll och tillsyn av produktionsförhållandena som myndigheterna skall vidta. Utöver allmän tillsyn gäller bestämmelserna särskilda kontroller, som omfattar organoleptiska kontroller, parasitkontroller och kemiska kontroller.

I fiskdirektivet ingår också bestämmelser om import från stater utanför EG, vilka benämns tredje land. Enligt EES-avtalet skall bestämmelserna om tredje land i de direktiv som gäller veterinära frågor inte tillämpas. De avtalslutande parterna får dock inte tillämpa gynnsammare regler för import från tredje land än de som följer av tillämpningen av EES-avtalet.

Rådets direktiv om fastställande av hygienkrav för produktionen och marknadsföringen av levande tvåskaliga mollusker (91/492/EEG), nedan musseldirektivet.

Musseldirektivet gäller alla tvåskaliga blötdjur som livnär sig genom filtrering. I direktivet fastställs de krav som ställs på upptagningsområdena samt kraven för rening av tvåskaliga blötdjur i rent vatten innan de levereras för konsumtion.

I musseldirektivet ingår likaså noggranna bestämmelser om den tekniska kvaliteten och verksamheten vid reningsanläggningar och leveransanläggningar för tvåskaliga blötdjur. Direktivet innehåller även tillsyns- och kontrollkrav samt de krav som ställs på den livsmedelshygieniska kvaliteten på tvåskaliga blötdjur samt på förvaring, transport, förpackning och märkning av dem. Bestämmelserna i musseldirektivet liknar rätt långt bestämmelserna i fiskdirektivet.

Också när det gäller tvåskaliga blötdjur förutsätter EES-avtalet att de avtalslutande parterna inte tillämpar gynnsammare regler för import av levande tvåskaliga blötdjur från tredje land än de som följer av tillämpningen av EES-avtalet.

Tilläggsprotokollet till EES-avtalet

Enligt de uppgifter som finns till hands när denna proposition avläts kommer tilläggsprotokollet till EES-avtalet att innehålla ett direktiv och fyra beslut av kommissionen som är av betydelse för den föreslagna lagen. Genom tilläggsprotokollet kan de EG-rättsakter som har antagits efter den dag då det egentliga EES-avtalet undertecknades tas in som en del

av avtalet i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

Rådets direktiv (92/48/EEG), som gäller hygienkraven för fiskefartyg, nedan *fiskefartygsdirektivet*, ansluter sig nära till fiskdirektivet. Fiskefartygsdirektivet har antagits efter det EES-avtalet ingicks och ingår sålunda inte i bilaga I till det egentliga avtalet. Bestämmelserna i fiskefartygsdirektivet har emellertid beaktats då lagförslaget bereddes, eftersom direktivet mycket troligt kommer att ingå i tilläggsprotokollet till EES-avtalet.

Bestämmelserna i fiskefartygsdirektivet och dess bilaga gäller hanteringen ombord på fiskefartyg av fisk som fångas i sin naturliga omgivning. De allmänna hygienbestämmelserna gäller alla fiskefartyg. De särskilda bestämmelserna i den separata bilagan tillämpas på fiskefartyg där fiskeriprodukter under tillfredsställande förhållanden kan förvaras ombord i mer än 24 timmar. Fiskeriprodukterna skall kunna förvaras ombord i tillräckligt låga temperaturer. De fiskeriprodukter som förvaras ombord skall skyddas från alla föroreningar. Redskapen och förvaringsenheterna skall hållas rena och det vatten som används skall vara sådant att det inte finns någon risk för att fiskeriprodukterna skall förorenas.

Kommissionens beslut (92/92/EEG) fastställer de krav på utrustning och inredning vid leverans- och reningsanläggningar för levande tvåskaliga blötdjur från vilka medlemsstaterna kan medge undantag under den övergångstid som nämns i musseldirektivet. Vissa övergångsbestämmelser för anläggningar som hanterar andra fiskerivaror ingår i *kommissionens beslut (93/54/EEG)*. Besluten innebär en möjlighet att iakttä övergångstider. Om övergångstidernas längd avtalas särskilt i tilläggsprotokollet.

Kommissionens beslut (93/25/EEG) innehåller för sin del metoder för hantering av tvåskaliga blötdjur. Syftet med dessa metoder är att undertrycka utvecklingen av patogena mikroorganismer. *Kommissionens beslut (93/51/EEG)* fastställer de mikrobiologiska kriterierna vid framställning av kokta kräftor och blötdjur med skal.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Syftet med den föreslagna lagen är att i

enlighet med EES-avtalet säkerställa att de hygienkrav för kvaliteten på livsmedel som fås från fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem och på produktionsförhållandena inte lägger hinder i vägen för handeln med dessa produkter mellan EES-staterna.

Avsikten med den föreslagna lagen är att med lagstiftningsmedel garantera att kvaliteten på de fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem som kommer ut i detaljhandeln uppfyller hygienkraven för livsmedel. Det viktigaste målet för de hygienkrav som ställs på hanteringen, lagringen och transporten innan fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem kommer ut i detaljhandeln är att trygga hälsan hos dem som använder de livsmedel som fås av dessa djur.

Godkännande av anläggningarna och regelbunden övervakning av dem är det centrala i det förfarande som tillämpas för säkerställande av att kvaliteten på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter motsvarar hygienkraven för livsmedel. Anläggningarna skall själva sköta övervakningen i första hand. Den sker enligt ett program som myndigheten har godkänt och myndigheten övervakar att programmet följs. För att säkerställa att missförhållanden som har konstaterats vid anläggningarna avhjälpas skall myndigheten ha möjlighet att meddela nödvändiga föreskrifter och förbud. Vid behov skall dessa kunna förenas med vite eller hot om tvångsutförande och avbrytande. Den föreslagna lagen innehåller dessutom stadganden om straff för brott mot lagen.

3.2. De viktigaste förslagen

Tillämpningsområdet för den föreslagna lagen omfattar hantering, lagring och transport av fiskerivaror avsedda för allmän konsumtion samt av bearbetade och beredda produkter av dem innan de kommer ut i detaljhandeln. I dessa produktionsled skall alla åtgärder vidtas för att hindra att missförhållanden som är skadliga för hälsan uppkommer och att den livsmedelshygieniska kvaliteten på nämnda livsmedel allmänt försvagas.

Små mängder fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som en fiskare säljer på den lokala marknaden direkt till konsumenterna eller detaljhandlarna skall inte, i den om-

fattning som jord- och skogsbruksministeriet bestämmer, omfattas av lagens tillämpningsområde.

Jord- och skogsbruksministeriet skall svara för den allmänna verkställigheten av den föreslagna lagen och livsmedelsverket och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall sköta den högsta ledningen av tillsynen. Länsstyrelsen skall sköta ledningen av tillsynen inom länet och kommunen skall sköta tillsynen inom kommunen.

I lagen uppställs de grundläggande livsmedelshygieniska kraven för fiskerivaror samt bearbetade och beredda fiskeriprodukter. Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter får inte på grund av sina egenskaper eller sitt ursprung medföra hälsorisker för dem som använder dem. Alla anläggningar, med undantag av auktionshallar och partihandelsplatser, skall godkännas för sin verksamhet. Detsamma gäller ändringar som görs vid anläggningarna eller i deras verksamhet. Auktionshallar och partihandelsplatser skall registreras. Ett villkor för godkännande och registrering skall vara att anläggningarna uppfyller de krav som den föreslagna lagen ställer på lokaler och verksamheten.

Anläggningarna skall själva sörja för att uppkomsten av sanitära olägenheter i alla produktionsled förhindras. För detta ändamål skall anläggningen ha ett egenkontrollsystem som en tillsynsmyndighet har godkänt. En anläggning skall dra bort från marknaden sådana fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som har levererats från anläggningen, om det konstateras att varorna och produkterna uppvisar sådana brister med hänsyn till livsmedelshygienen som gör att de kan medföra allvarliga risker för människans hälsa.

I den föreslagna lagen ställs också grundläggande livsmedelshygieniska krav för fiskefartyg och hanteringen av fiskerivaror ombord på dem. En tillsynsmyndighet skall registrera sådana fartyg där produkterna genomgår någon specialbehandling, t.ex. frysning.

Enligt den föreslagna lagen får fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter bearbetas, beredas, kylas, frysas, förpackas och lagras endast vid godkända anläggningar och registrerade auktionshallar och partihandelsplatser samt ombord på fiskefartyg som uppfyller lagens krav.

Den föreslagna lagen innehåller stadganden om tillsynsmyndigheternas befogenheter. Till

dem hör rätt till information, inspektionsrätt samt provtagningsrätt och rätt att undersöka prov. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall kunna meddela näringsidkaren nödvändiga förbud och föreskrifter för förebyggande av hälsorisker. Vid behov skall dessa kunna förenas med vite eller hot om tvångsförande och avbrytande. I extrema fall skall den kommunala övervakningsmyndigheten kunna omhänderta fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter, om det finns skäl att misstänka att de medför omedelbar fara för hälsan och andra säkerhetsåtgärder enligt den föreslagna lagen inte kan anses tillräckliga.

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall i mån av möjlighet på begäran ge näringsidkaren sådana råd som behövs för att en anläggning som uppförs skall motsvara kraven i den föreslagna lagen.

Den föreslagna lagen innehåller också särskilda straffstadganden och ett stadgande om förverkandepåföljd.

Kommunen skall kunna uppbära avgifter, närmast i ärenden som gäller godkännande och registrering av anläggningar. Den regelbunda övervakningen från myndigheternas sida skall ske på kommunens bekostnad.

Den föreslagna lagen innehåller detaljerade bemyndiganden att genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet meddela detaljerade föreskrifter om verkställigheten av fisk-, mussel- och fiskefartygsdirektiven samt kommissionens beslut.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Verkningar i fråga om statsekonomi och den kommunala ekonomin

Den föreslagna lagen har inga direkta statsekonomiska verkningar. Verktälligheten av lagen förutsätter inte några nya tjänster vid jord- och skogsbruksministeriet, livsmedelsverket, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel eller länsstyrelserna.

För närvarande sköter kommunen med stöd av hälsovårdslagen tillsynen över de anläggningar som kommer att omfattas av den föreslagna fiskhygienlagen. I enlighet med hälsovårdslagen har anläggningarna i dugligt

skick godkänts som livsmedelslokaler. De har övervakats på samma sätt som andra livsmedelslokaler. Inom ramen för statsandelssystemet har tillsynskostnaderna fördelats någorlunda jämnt mellan kommunerna och staten. Enligt en undersökning som livsmedelsverket gav Företagsekonomiska Forskningsinstitutet i uppdrag att utföra 1992 har de årliga tillsynskostnaderna understigit en miljon mark (Elin-tarvikevalvonnan kustannukset ja valvontamaksujen määrittäminen kustannusvastaavuuden mukaan; publikation i livsmedelsverkets serie Valvonta, 6/1992).

Den föreslagna lagen gör tillsynen över anläggningarna effektivare i och med systemet med egenkontroll. Tillsynen över anläggningarnaskall till stor del basera sig på systemet med egenkontroll. Systemet med egenkontroll innebär att behovet av tillsyn från myndigheternas sida kommer att minska när systemet med egenkontroll har börjat fungera. Tillsynen enligt den föreslagna lagen förutsätter inga nya tjänster. Varje kommun kan ordna övervakningen på det sätt som är ändamålsenligast under de förhållanden som råder i kommunen.

I Finland finns för närvarande ca 450 anläggningar inom det område som den föreslagna lagen kommer att reglera. Den övervakning som kommunerna skall sköta går närmast ut på tillsyn över att anläggningarnas egenkontroll fungerar. Kommunernas årliga totalkostnader för övervakningen blir sålunda ganska små och de kommer inte, då de uppskattas på basis av Företagsekonomiska Forskningsinstitutets ovan nämnda undersökning, att överstiga en halv miljon mark per år.

Kommunerna skall kunna uppbära avgift av sökanden för behandlingen av ärenden som gäller godkännande och registrering av anläggningar. Avgifterna skall uppbäras enligt en taxa som kommunen har godkänt. Taxeringen skall utföras enligt självkostnadsprincipen.

Fiskefartygen blir ett nytt tillsynsobjekt enligt den föreslagna lagen. Lagen skall dock inte gälla försäljning av små mängder fiskerivaror på den lokala marknaden direkt från fiskaren till konsumenterna eller detaljhandelsföretagen. Det område som lagen reglerar skall inte heller omfatta husbehovsfiske och fritidsfiske och inte heller den del av yrkesfisket som enligt vad som framförts ovan inte omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde. Inom detta område uppkommer inga tillsynskostnader.

Enligt den föreslagna lagen gäller skyldigheten att registrera fiskefartyg endast sådana fartyg där fångsten förvaras ombord i mer än 24 timmar och där det finns ett kylsystem som baserar sig på havsvattensbehållare eller där fiskerivarorna fryses ned oförpackade. Enligt tillgängliga uppgifter finns det inte ett enda sådant fartyg i Finland och det uppkommer således inga registreringskostnader.

Enligt den föreslagna lagen skall också fiskefartygen, med ovan nämnda undantag, omfattas av den regelbundna livsmedelshygieniska övervakningen. De skall inspekteras regelbundet. Den inspektion som sker i hamn bör med största sannolikhet upprepas vartannat år. Antalet fiskefartyg som skall övervakas enligt den föreslagna lagen är sammanlagt ca 750. Årligen kommer sålunda uppskattningsvis ca 375 fiskefartyg att inspekteras.

Utöver inspektionerna på fiskefartygen skall den kommunala övervakningsmyndigheten utarbeta ett system för övervakning och kontroll av fiskerivarupartier. Enligt fiskdirektivet skall partierna kontrolleras antingen i samband med landning eller vid den första försäljningen. Dessa kontroller kan åtminstone delvis kopplas till egenkontrollsystemet, men enligt den föreslagna lagen skall det också höra till den kommunala övervakningsmyndighetens uppgifter att regelbundet kontrollera fiskerivarupartier. Mängden fisk som fångas i havsområdet och används som livsmedel uppgår till ca 27 000 ton och motsvarande mängd som fångas i sjöområdena till ca 2 400 ton.

Från de fiskefartyg som skall övervakas enligt den föreslagna lagen lossas och landas fångst ca hundra dagar per år. Kontrollerna kan dock ordnas vid den mottagande anläggningen eller partihandeln. Kostnaderna för kontrollen av fiskerivarupartier kan inte uppskattas exakt. Det är dock tämligen säkert att de tillsynskostnader som den föreslagna lagen medför totalt inte kommer att överstiga en miljonmark. Detta belopp motsvarar de nuvarande tillsynskostnaderna.

Verkningar för näringslivet

Tillsynen över anläggningarna skall till stor del basera sig på anläggningarnas system för egenkontroll. Det skall i sin tur stå i nära samband med anläggningens interna kvalitetskontroll. Därför är det mycket svårt att upp-

skatta de kostnader som den lagstadgade egenkontrollen åsamkar anläggningarna.

Enligt den föreslagna lagen skall kommunerna kunna uppbära avgift av anläggningarna såväl för godkännande eller registrering av själva anläggningen som för godkännande av anläggningens program för egenkontroll. Dessa åtgärder utgör inte en kontinuerlig kostnads-post. De totala kostnaderna för dem är ca halv miljon mark.

Den föreslagna lagen ställer strängare livsmedelshygieniska krav än de som gäller för närvarande såväl för verksamhet, utrustning och redskap som för lokaler. De sammanlagda kostnaderna för att få anläggningarna i ett sådant skick att de uppfyller kraven i den föreslagna lagen kan bli rätt betydande, eftersom den kvalitativa nivån på anläggningarna varierar kraftigt och i genomsnitt är låg. Anläggningarna skall dock få en särskild övergångstid, inom vilken de skall bringas i överensstämmelse med kraven i den föreslagna lagen. Om övergångstiderna avtalas i tilläggsprotokollet till EES-avtalet.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Den allmänna verkställigheten av den föreslagna lagen samt planeringen och styrningen enligt den skall ankomma på jord- och skogsbruksministeriet.

Tillsynen enligt den föreslagna lagen skall huvudsakligen ledas av livsmedelsverket, som också för närvarande leder tillsynen över de livsmedelslokaler som har godkänts med stöd av hälsovårdslagen. Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall dock leda tillsynen över att den föreslagna lagen iakttas när det gäller bedövning, avblodning och rensning av fisk, rensning av andra fiskerivaror samt fiskefartyg. Denna indelning har ansetts ändamålsenlig av den orsaken att bedövning, avblodning och rensning av fisk till största delen sker i samband med fiskodlingsanstalterna och är funktioner som omfattas av den sakkunskap som finns vid anstalten för veterinärmedicin och livsmedel. Tillsynen över fiskodlingsanstalterna och hälsotillståndet hos odlad fisk ankommer också annars på veterinärmyndigheterna.

Beträffande fiskefartygen skall tillsynsledningen ankomma på anstalten för veterinärme-

dicin och livsmedel av den orsaken att den övriga regleringen av fiskefartyg till största delen sköts av jord- och skogsbruksministeriet. Härvid har det ansetts ändamålsenligt att de uppgifter som hör till hygienkontrollen av fartygen skall skötas av en anstalt som lyder under samma ministerium. Hygienkontrollen av fartyg är likaså en ny form av tillsyn från myndigheternas sida.

På regional och lokal nivå skall tillsynen skötas av länsstyrelserna och kommunerna på samma sätt som nu.

Den föreslagna lagen utvidgar i någon mån tillsynen över att fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter uppfyller de hygienkrav som ställs på livsmedel. Uppgifterna beräknas dock inte öka så mycket att detta skulle medföra behov av en ökning av personalen på någon organisationsnivå.

4.3. Miljöeffekter

Den föreslagna lagen har inga verkningar på miljön.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet i flera etapper. Det första propositionsutkastet gällde förutom fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter även alla andra animaliska livsmedel, med undantag av kött och mjölk. Detta första propositionsutkast skickades ut på remiss sommaren 1992 till de myndigheter och organisationer vilkas verksamhetsområde berördes av saken eller som annars tänktes vara intresserade av saken.

Utlåtande gavs av handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, livsmedelsverket, jordbruksstyrelsen, statens veterinärmedicinska anstalt (sedermera anstalten för veterinärmedicin och livsmedel), tullstyrelsen, länsstyrelserna, Veterinärmedicinska högskolan, Suomen Kunnallisliitto, Finlands Stadsförbund (som sedermera har slagits ihop till Finlands Kommunförbund), Livsmedelsindustriförbundet, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter, Centraförbundet för Fiskerihushållning, Finlands Fiskodlarförbund, Suomen Kalakauppiasliitto —

Finlands Fiskhandlarförbund, Finlands Biodlares Förbund FBF, Finlands Veterinärförbund, Finlands Konsumentförbund samt Delegationen för hushålls- och konsumentorganisationerna. Dessutom lämnade Munakunta, Valio, Agronomförbundet, Terveys- ja ympäristöalan tekniset, Suomen Kemistiliitto — Kemistförbundet i Finland samt Kuluttajat — Konsumenterna ry in sina utlåtanden om saken.

De principiella anmärkningar som framfördes i utlåtandena gällde närmast förslaget tillämpningsområde och organiseringen av förvaltningen. I utlåtandena konstaterades rätt allmänt att innehållet i det förslag som var på remiss på flera punkter var mera omfattande än vad verkställigheten av direktiven förutsatte. Bl.a. ansåg handels- och industriministeriet, livsmedelsverket, Livsmedelsindustriförbundet, tullstyrelsen, Agronomförbundet och Kemistförbundet att förslaget skulle medföra stora oklarheter i fråga om gränsdragningen mellan livsmedelsövervakningen och veterinärvården. Kommunernas centralorganisationer ansåg att kommunernas möjligheter att ordna den förvaltning och övervakning som verkställigheten av lagen förutsätter hade begränsats onödigt mycket och att de bemyndiganden att meddela föreskrifter som ingick i förslaget var alltför allmänt hållna och omfattande. Utlåtandena innehöll dessutom flera anmärkningar som gällde detaljer.

Beredningen av proposition fortgick utgående från utlåtandena. Under de olika skedena av beredningen fördes i flera omgångar förhandlingar om propositionen bl.a. med handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, livsmedelsverket, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Finlands Kommunförbund och Livsmedelsindustriförbundet.

Vid den slutliga beredningen av proposition på basis av de utlåtanden som inkommit och de förhandlingar som förts har särskilt beaktats att propositionen endast innehåller de stadganden som verkställigheten av fisk-, mussel- och fiskefartygsdirektiven förutsätter. De bemyndiganden för jord- och skogsbruksministeriet att meddela föreskrifter som ingår i propositionen har begränsats så att de gäller de föreskrifter

som verkställigheten av EES-avtalet förutsätter. De tekniska ändringar som föreslogs i utlåtandena har också beaktats i mån av möjlighet.

Med anledning av propositionen har Finlands Kommunförbund, jord- och skogsbruksministeriet och inrikesministeriet förhandlat i enlighet med regleringsdokumentet. Representerarna för Finlands Kommunförbund ansåg att verkningarna på kommunnivå av den ökade tillsynen över fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem bör bedömas noggrannare i motiveringen till den föreslagna lagen. Likaså bör de personalresurser som den ökade tillsynen kräver bedömas noggrannare samt resurser anvisas för detta ändamål. I synnerhet kommer registreringen och övervakningen av fiskefartyg att medföra behov av extra resurser. Kommunförbundet motsätter sig alla ökningskrav av kommunernas uppgifter och av de utgifter som dessa medför. De frågor som Finlands Kommunförbund har tagit upp behandlas i den del som gäller propositionens ekonomiska verkningar.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till införandet av EES-avtalet. Genom den föreslagna lagen harmoniseras i enlighet med avtalet den finska lagstiftning som gäller de livsmedelshygieniska kvalitetskraven för fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter och övervakningen av livsmedelshygienien med EG:s motsvarande bestämmelser. Hänvisningar till de direktiv som avses i denna proposition ingår i bilaga I till EES-avtalet samt i tilläggsprotokollet till EES-avtalet.

Den föreslagna lagen innebär att lagen om livsmedelsverket (111/90) måste preciseras så att i den även nämns de tillsynsuppgifter som ingår i denna proposition. Likaså bör lagen om livsmedelsverket samt förordningen (278/90) preciseras så att jord- och skogsbruksministeriet får möjlighet att delta i verkets resultattyrning. Det föreslås att en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om livsmedelsverket skall avlätas särskilt.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 kap. Allmänna stadganden

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syftet med den föreslagna lagen är att garantera att kvaliteten på fiskerivaror som är avsedda som livsmedel samt på bearbetade och beredda produkter av dem uppfyller hygienkraven för livsmedel. Genom lagen kan de EG-rättsakter som ingår i EES-avtalet och gäller den livsmedelshygieniska kvaliteten på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem och övervakningen av denna införas.

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter definieras närmare i 4 §.

Med livsmedelshygienisk kvalitet avses egenskaper som hänför sig till fiskerivarornas samt de bearbetade och beredda produkternas renhet, mikrobiologiska egenskaper, fasthet och vattninghet, färg, främmande ämnen, temperatur samt lukt och smak.

2 §. Den föreslagna lagen skall tillämpas på hantering, lagring och transport av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter avsedda för allmän konsumtion innan de kommer ut i detaljhandeln samt på de livsmedelshygieniska krav som ställs på nämnda varor och produkter.

Med fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter avsedda för allmän konsumtion förstås produkter som är avsedda att säljas eller annars överlätas i samband med att de bjuds ut till försäljning eller att serveras på restaurang, sjukhus, i skolcentralkök eller andra motsvarande storhushåll. Den föreslagna lagen skall inte gälla hanteringen av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter i enskilda hushåll.

Den föreslagna lagens tillämpningsområde skall inte heller, i den omfattning som jord- och skogsbruksministeriet bestämmer, omfatta sådana små mängder fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som en fiskare säljer på den lokala marknaden direkt till konsumenterna eller detaljhandlarna. Enligt fiskdirektivets definitioner gäller direktivet inte sådana mängder. Jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter skall meddelas i enlighet med EES-avtalet. Den bestämmelse i fiskdirektivet

som gäller en fiskares direktförsäljning är oklar och det finns inga prejudikat i fråga om tillämpningen av bestämmelsen. Därför kan avvikelserna från tillämpningsområdet inte definieras tillräckligt noggrant på lagnivå. Därför är det nödvändigt att behövliga preciseringar kan meddelas genom ministeriets beslut. På de produkter som inte omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde skall hälsovårdslagen och livsmedelslagen tillämpas.

Den föreslagna lagen skall således gälla hantering och förädling av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter, men inte detaljhandeln med dem. De livsmedelshygieniska kraven i den föreslagna lagen skall också gälla fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som används som råvara för andra livsmedel. Stadgandena i den föreslagna lagen skall också gälla sådan hantering av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter och annan verksamhet enligt den föreslagna lagen som sker i samband med annan livsmedelstillverkning. Den föreslagna lagen skall dock inte gälla sådan verksamhet där fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som sådana används som råvara för något annat livsmedel.

Förhållande till andra författningar och definitioner

3 §. Fiskdirektivet gäller också hälsokraven för den personal som hanterar fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter vid anläggningarna. Avsikten är att de krav som gäller hälsotillståndet hos de anställda vid anläggningarna och som hänför sig till bekämpandet och förebyggandet av smittsamma sjukdomar skall uppställas och de åtgärder som gäller dem vidtas vid anläggningarna med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar (583/86).

Fiskdirektivet gäller också kvalitetskraven för det hushållsvatten som används vid anläggningar. De allmänna kvalitetskraven för hushållsvatten ingår i hälsovårdslagen. De skall tillämpas också på det hushållsvatten som används vid anläggningarna enligt den föreslagna lagen.

4 §. Fisk- och musseldirektiven innehåller en mängd detaljerade definitioner. Endast de som är nödvändiga för att precisera innehållet i den

föreslagna lagen har tagits in i den. De definitioner som har tagits in i lagen har gjorts upp så att de så noggrant som möjligt följer innehållet i direktiven. Detta har gjorts för att lagens överensstämmelse med direktiven skall kunna påvisas så klart som möjligt. Definitionerna i direktiven är delvis svåra att tolka och överlappar varandra. Därför överlappar definitionerna i den föreslagna lagen också i viss mån varandra.

Med *fiskerivaror* avses i förslaget alla djur som växer upp och lever i vatten och som fångas för att användas som livsmedel, med undantag av vattendäggdjur och grodor. Till fiskerivaror hör djur som växer upp i naturlig omgivning, antingen salt- eller sötvatten, och djur som föds och föds upp under kontrollerade förhållanden. Till fiskerivarorna hör också sådana vattendjur som har fångats i sin naturliga omgivning för att födas upp under kontrollerade förhållanden. Djur som hålls levande endast för att säljas senare anses inte vara fiskerivaror. En fiskerivara består av den helhet som djuret bildar, till vilken hör rom och alla andra delar av djuret.

Med *bearbetade produkter* avses delar av sådana vattendjur som omfattas av lagens tillämpningsområde, vilka har åstadkommit genom att fiskerivaror har genomgått ett moment som påverkar helheten, såsom rensning, huvudskärning, skivning, fileing, huggning eller liknande. Till bearbetade produkter hänförs också sådana delar av fiskerivaror som förpackats i vakuum eller i modifierad atmosfär och sådana förpackade och oförpackade delar som inte har genomgått någon annan behandling än kylning för säkerställande av hållbarheten.

Beredda produkter är fiskerivaror eller bearbetade produkter som har genomgått en kemisk eller fysikalisk process såsom upphettning, rökning, saltning, torkning eller marinering. Dessa processer kan vidtas på kylda eller frysta fiskerivaror eller bearbetade produkter. En beredd produkt kan tillverkas också genom att olika processer kombineras och begreppet "beredd produkt" skall användas för produkter som genomgått ovan nämnda processer, oberoende av om de är avsedda att användas som sådana eller som råvara för andra livsmedel.

Med *anläggning* avses alla lokaler där fiskerivaror bearbetas, bereds, kyls, fryses, förpackas eller lagras i avvaktan på försäljning. Begreppet "anläggning" omfattar alla ovan

avsedda lokaler oberoende av storlek eller verksamhetens omfattning. Auktionshallar och partihandelsplatser är också anläggningar enligt lagförslaget, men fiskefartygen omfattas inte av begreppet. I fiskedirektivet omfattar begreppet "anläggning" inte auktionshallar och partihandelsplatser. Auktionshallar och partihandelsplatser hör dock till de anläggningar som definieras i den föreslagna lagen. Detta av den orsaken att fiskedirektivet rätt långt ställer samma krav på auktionshallar och partihandelsplatser som på andra anläggningar. Om auktionshallar och partihandelsplatser inte tas med i den definition på "anläggning" som ingår i denna proposition skulle detta medföra onödiga upprepningar i de lagrum som gäller anläggningar.

På grund av den föreslagna lagens tillämpningsområde hänförs till anläggningar inte sådana detaljhandelsföretag som säljer fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter och inte heller sådana enheter där fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter används vid tillverkningen av andra livsmedel. Storhushåll hänförs inte heller till anläggningar.

Fabriksfartyg är varje fartyg på vilket fiskerivaror hanteras på ett eller flera sätt, t.ex. fileas, skivas, flås, males, fryses eller bereds på något annat sätt, varefter produkten förpackas. På fabriksfartyg tillämpas också de krav som gäller anläggningar.

Med *tillsynsmyndighet* avses alla statliga och kommunala myndigheter som svarar för den allmänna verkställigheten av lagen, tillsynsledningen och övervakningen. Till dem hör jord- och skogsbruksministeriet, livsmedelsverket, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, länsstyrelsen och den kommunala övervakningsmyndigheten. Tullmyndigheterna hör också till tillsynsmyndigheterna enligt den föreslagna lagen.

2 kap. Myndigheter

Allmän verkställighet

5 §. Den allmänna verkställigheten av den föreslagna lagen ankommer på jord- och skogsbruksministeriet. Till den allmänna verkställigheten hör den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av verksamheten.

Tillsynsledningen och övervakningen

6 §. På nivån för centrala ämbetsverk delas tillsynen upp mellan livsmedelsverket och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel. Tillsynsledningen skall huvudsakligen ankomma på livsmedelsverket, som administrativt lyder under handels- och industriministeriet. Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, som lyder under jord- och skogsbruksministeriet, skall dock leda tillsynen över bedövning, avblodning och rensning av fisk samt tillsynen över rensning av andra fiskerivaror och tillsynen över fiskefartyg.

Hygienövervakningen vid de anläggningar som avses i den föreslagna lagen har för närvarande ordnats i enlighet med hälsovårdslagen. Tillsynsledningen ankommer på livsmedelsverket. Det föreslås att denna del av tillsynsledningen i huvudsak skall kvarstå oförändrad.

För närvarande ankommer hygienövervakningen vid fiskodlingsanstalterna och i fråga om uppfödd fisk på anstalten för veterinärmedicin och livsmedel. Bedövning, avblodning och rensning av fisk sker huvudsakligen just i samband med fiskodlingsanstalterna. Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel förfogar över sådan specialsakskunskap i livsmedelshygieniska frågor som gäller bedövning, avblodning och rensning av fisk, eftersom dessa frågor utgör en del av anstaltens verksamhetsområde. Det föreslås därför att anstalten skall leda tillsynen till denna del.

Den tillsyn som livsmedelsverket och anstalten för veterinärmedicin och livsmedel utövar skall koordineras i form av ett samarbete mellan livsmedelsverket och anstalten och dessutom i livsmedelsverkets direktion. Enligt 4 § förordningen om livsmedelsverket består direktionen av livsmedelsverkets direktör och bl.a. en representant för jord- och skogsbruksministeriet, en för handels- och industriministeriet samt en för social- och hälsovårdsministeriet.

Avsikten är också att lagen om livsmedelsverket ändras så att jord- och skogsbruksministeriet skall kunna delta i livsmedelsverkets resultatstyrning när det gäller ärenden enligt den nu föreslagna lagen. En lagförslag om detta skall avlåtas särskilt.

I länen skall tillsynen ledas av länsstyrelsen på samma sätt som nu.

7 §. Övervakningen enligt den föreslagna lagen skall skötas av kommunen inom sitt

område. Uppgiften skall skötas av en nämnd eller något annat organ med flera medlemmar som kommunen förordnar och som i lagen kallas kommunal övervakningsmyndighet. Nämnden eller organet kan också vara gemensamma för flera kommuner. Kommunfullmäktige kan besluta att organet får överföra sin beslutanderätt på en tjänsteinnehavare som lyder under det. Om organet är gemensamt för flera kommuner, skall beslutet om möjligheten att överförarbeslutanderätten fattas på det sätt som avtalats i grundavtalet för samkommunen. Om organet får rätt att överföra beslutanderätten kan det självt inom denna befogenhet bestämma vilka uppgifter det vill överföra på tjänsteinnehavaren. På detta sätt kan kommunen eller samkommunen själv bestämma hur den ändamålsenligast ordnar skötseln av uppgifterna enligt den föreslagna lagen.

3 kap. Livsmedelshygieniska krav på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter

8 §. I paragrafen stadgas om de allmänna kraven för fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter. Produkterna skall vara lämpliga för sitt ändamål och de får inte ha några sådana egenskaper som är skadliga för människors hälsa. Genom jord- och skogsbruksministeriets beslut meddelas närmare föreskrifter om dessa allmänna krav.

Med att produkterna skall vara lämpliga för sitt ändamål avses t.ex. lukt-, smak- och färgegenskaper. Av råvaror som ursprungligen inte lämpar sig som råvara för livsmedel får inte med någon som helst metod beredas produkter som skall användas som livsmedel, även om hälsoriskerna kan förhindras med någon tillverkningsmetod.

Med egenskaper som är skadliga för hälsan avses både mikrobiologiska och kemiska egenskaper och dessutom förekomsten av parasiter. Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter får inte innehålla bakterier eller andra mikrober i sådana mängder att de kan medföra men för hälsan hos dem som äter dessa livsmedel. Parasiter i fiskerivaror kan antingen göra att produkterna blir olämpliga eller göra att de blir skadliga för hälsan, då parasiterna när de tillsammans med de produkter som äts hamnar i kroppen och där kan orsaka en sjukdom hos människan.

Kemiska ämnen som är skadliga för hälsan

kan hamna i fiskerivaror t.ex. från vattenomgivningen. Till dessa ämnen hör bl.a. tungmetaller och organiska klorföreningar. Fiskerivaror, i synnerhet uppfödd fisk, kan innehålla skadliga läkemedelsrester efter en läkemedelsbehandling. Också senare i samband med tillverkningsprocessen eller förvaringen kan för människan giftiga kemiska ämnen såsom histamin uppkomma i fiskerivarorna. Mängden av ovan nämnda kemiska ämnen i fiskerivaror får inte överstiga de gränsvärden som har fastställts på hälsogrunder.

9 §. Fisk och andra djur som hänförs till fiskerivaror, vilka används som livsmedel, skall vara fångade i en tillräckligt ren omgivning. De skall dessutom födas upp och renas i en sådan omgivning. Detta gäller i synnerhet blötdjur som livnär sig genom filtrering. Enligt musseldirektivet skall tvåskaliga blötdjur under kontrollerade förhållanden renas från sand, dy och slem samt mikrobiologisk och kemisk kontamination avlägsnas från dem innan de levereras för konsumtion.

4 kap. Krav på anläggningar och fiskefartyg samt deras verksamhet

Godkännande och registrering av anläggningar samt krav på deras verksamhet

10 §. Fiskdirektivet förutsätter att en myndighet godkänner eller registrerar anläggningarna. En förteckning skall föras över dem och de skall förses med nummer. Också ändringar i anläggningarna skall godkännas eller registreras särskilt. Enligt EES-avtalet skall medlemsstaterna tillställa EFTA:s övervakningsorgan förteckningen över godkända och registrerade anläggningar. Förteckningen över godkända eller registrerade anläggningar vidaresbefordras till de övriga EES-staterna för kännedom.

Enligt den föreslagna lagen skall den kommunala övervakningsmyndigheten godkänna och registrera en anläggning sedan myndigheten har konstaterat att anläggningen uppfyller kraven i den föreslagna lagen. En ansökan om godkännande eller registrering skall lämnas in till den kommunala övervakningsmyndigheten. Ansökan skall göras innan verksamheten vid anläggningen inleds eller innan ändringar görs i konstruktioner eller verksamheten.

Enligt fiskdirektivet skall auktionshallar och

partihandelsplatser registreras och övriga anläggningar godkännas. Registreringsförfarandet och förfarandet med godkännande avviker så till vida från varandra att den kommunala övervakningsmyndigheten skall kontrollera att en anläggning som skall godkännas uppfyller kraven i den föreslagna lagen. Detta förutsätter att anläggningen inspekteras. Däremot kan en registrering göras också på basis av någon annan utredning som anses tillförlitlig. En sådan utredning kan t.ex. bestå av byggnadsplanerna för auktionshallen eller partihandelsplatser jämte byggnadsmyndighetens utredning om att anläggningen har uppförts i enlighet med dessa planer. Den dokumentation som en registrering baserar sig på skall vara sådan att därav tillräckligt klart framgår att anläggningen uppfyller kraven i den föreslagna lagen.

Tillsynen över anläggningarna förutsätter att den kommunala övervakningsmyndigheten får anmälan om när verksamheten vid en anläggning upphör. Ett stadgande om detta ingår i 3 mom.

11 §. Paragrafen innehåller de allmänna kraven för anläggningarnas utformning, utrustning och verksamhet. Anläggningarna skall vara så utformade, ha sådan utrustning och fungera på ett sådant sätt att de inte i något led av hanteringen eller produktionen av fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter medför att den livsmedelshygieniska kvaliteten på det livsmedel som hanteras försämras i sådan mån att de fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som levereras från anläggningen inte längre uppfyller kvalitetskraven i den föreslagna lagen.

De detaljerade kraven för anläggningars utformning och verksamhet skall meddelas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Kraven skall uppställas så att de överensstämmer med fisk- och musseldirektiven. Om bemyndigande för jord- och skogsbruksministeriet att meddela föreskrifter stadgas i 43 §.

12 §. För att anläggningarna skall fås i sådant skick att de överensstämmer med lagen krävs det specialsakkunskap, som speciellt små anläggningar kan ha svårt att få tag på. Därför föreslås i lagen ett stadgande om att den kommunala övervakningsmyndigheten i mån av möjlighet på begäran skall ge råd för att en anläggning skall fås i sådant skick att den överensstämmer med den föreslagna lagen. Kommunen skall ordna rådgivningsservice en-

dast inom ramen för de resurser som står till förfogande.

Anläggningars egenkontroll

13 §. Fiskdirektivet förutsätter att en anläggning själv övervakar verksamhetshygien. Syftet med den föreslagna lagen är att i enlighet härmed lägga en betydande del av ansvaret för ordnandet av en kontinuerlig övervakning av livsmedelshygien på anläggningen. Samtidigt blir det den kommunala övervakningsmyndighetens uppgift att framför allt iaktta att anläggningarnas egenkontroll fungerar.

I enlighet med fiskdirektivets bestämmelser om egenkontroll föreslås i 1 mom. att anläggningarna själva skall förhindra att det uppstår sådana missförhållanden med hänsyn till livsmedelshygien som innebär hälsorisker. För att en anläggning skall kunna sköta denna uppgift så bra och tillförlitligt som möjligt skall den på egen bekostnad utarbeta och tillämpa ett egenkontrollsystem som den kommunala övervakningsmyndigheten godkänner. Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall bistå den kommunala övervakningsmyndigheten vid godkännandet av ett egenkontrollsystem, om övervakningsmyndigheten så begär. I fråga om vissa anläggningar är det möjligt att godkännandet av egenkontrollsystemet förutsätter speciell sakkunskap. Härvid kan den kommunala övervakningsmyndigheten få behövlig sakkunnighjälp av anstalten för veterinärmedicin och livsmedel.

I paragrafens 2 mom. föreslås stadgat att den kommunala övervakningsmyndigheten alltid skall ha tillgång till resultaten av egenkontrollen och att anläggningen omedelbart skall meddela övervakningsmyndigheten sådana konstaterade missförhållanden vid anläggningen som medför men för hälsan. Det kan hända att brister med hänsyn till livsmedelshygien hos fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter konstateras först i det skede när ett visst produktparti redan har levererats från anläggningen. I paragrafens 2 mom. föreslås stadgat att en anläggning skall dra bort från marknaden sådana fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som kan medföra allvarliga risker för människans hälsa.

De närmare föreskrifter om egenkontrollsystemet som fiskdirektivet förutsätter skall meddelas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Ett stadgande om detta ingår i 43 §. I

egenkontrollsystemet skall de punkter i verksamheten vid anläggningarna fastställas där det på grund av processens natur kan uppkomma betydande livsmedelshygieniska förändringar i livsmedlet. Till egenkontrollsystemets uppgifter skall höra att övervaka dessa kritiska punkter, registrera avvikelser, meddela övervakningsmyndigheten dem samt avhjälpa missförhållanden. Systemets omfattning och innehåll är beroende av anläggningens storlek och verksamhetens art.

Krav som gäller fiskefartyg

14 §. I 1 mom. ingår de allmänna kraven för fiskefartyg i enlighet med fisk- och fiskefartygsdirektiven. Fiskefartygen skall ha sådana utrymmen och sådan utrustning och verksamheten ombord skall vara sådan att den livsmedelshygieniska kvaliteten hos de fiskerivaror som hanteras där är så hög som möjligt. De utrymmen och behållare som används till förvaring skall vara tillräckligt stora och lätta att hålla rena och anordningarna skall vara av sådant material och kunna rengöras så att de uppfyller hygienkraven för livsmedel.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. i enlighet med fiskefartygsdirektivet stadgas om registrering av sådana fiskefartyg där fångsten förvaras ombord i mer än 24 timmar och som är försedda med frysningsanläggningar eller ett kylsystem som baserar sig på havsvattensbehållare. För tillfället finns det inga sådana fartyg i Finland och kommer troligen inte heller att finnas inom den närmaste framtiden. Fiskefartygsdirektivet förutsätter emellertid registrering och därför bör det i den finska lagstiftningen ingå ett stadgande som förpliktar till registrering, om ett sådant fartyg inleder sin verksamhet i Finland. Andra än ovan avsedda fiskefartyg behöver inte registreras enligt den föreslagna lagen.

I paragrafens 3 mom. föreslås i enlighet med fiskdirektivet ett stadgande om att de föreskrifter som gäller anläggningar också, utöver denna paragraf, skall tillämpas på fabriksfartyg. Fabriksfartyg skall godkännas för sin verksamhet på samma sätt som anläggningar.

Transport, hantering och märkning

15 §. Levande fisk och andra levande fiskerivaror kan skadas under transporten eller bli nedsmittade med bakterier eller främmande ämnen genom förmedling av transportvattnet.

Paragrafens 1 mom. förutsätter att eventuella skadliga verkningar av transporten skall minimeras.

Också när fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter transporteras kan deras livsmedelshygieniska kvalitet försämrast närmast på grund av temperaturen och övriga transportförhållanden. Det föreslås att i 2 mom. stadgas att transportförhållandena skall vara sådana att kvaliteten försämrast så litet som möjligt under transporten. Närmare föreskrifter som gäller transportförhållandena och som fiskdirektivet förutsätter skall meddelas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av 43 §.

16 §. Paragrafens 1 mom. innehåller ett förbud att bearbeta, bereda, kyla, frysa, förpacka och lagra fiskvaror samt bearbetade och beredda produkter som är avsedda som livsmedel vid andra anläggningar än sådana som har godkänts eller registrerats i enlighet med den föreslagna lagen eller ombord på fiskefartyg som uppfyller kraven i den föreslagna lagen.

För att övervakningen skall kunna garanteras förutsätter fiskdirektivet att fiskerivarorna märks, om de inte annars kan identifieras. Den föreslagna paragrafens 2 mom. innehåller ett stadgande om detta. Märkningen tjänar också anläggningens egna kvalitetskontroll.

5 kap. Tillsyn

Anläggningarnas skyldighet att lämna hjälp

17 §. Tillsynen över anläggningarna förutsätter att anläggningen lämnar tillsynsmyndigheterna den hjälp de behöver för den praktiska övervakningen. Övervakningen förutsätter att en representant för anläggningen vid behov förevisar anläggningen och produktionslokaler för tillsynsmyndigheten och ser till att tillsynsmyndigheten får tillträde till alla punkter som skall övervakas. Det föreslås att ett stadgande om anläggningarnas skyldighet att lämna hjälp tas in i 1 mom. Till de tillsynsmyndigheter som avses i paragrafen hör förutom den kommunala övervakningsmyndigheten även de myndigheter som avses i 4 § 6 punkten.

Till anläggningarnas skyldighet att lämna hjälp hör att anläggningen på egen bekostnad tar de prov som behövs för tillsynen och som myndigheten bestämmer. Provtagningen hör till den normala övervakningen av anlägg-

ningarna, och därför är det den kommunala övervakningsmyndigheten som skall meddela de föreskrifter som behövs. Ett stadgande om detta föreslås ingå i 2 mom.

Tillsynsmyndigheternas rätt att få information och utföra inspektioner

18 §. En förutsättning för tillsynen är att tillsynsmyndigheterna av näringsidkaren och andra personer, som omfattas av stadgandena i den föreslagna lagen, får den information som behövs för tillsynen. Till denna information hör t.ex. de iakttagelser som har gjorts och de mättnings- och undersökningsresultat som har erhållits i samband med anläggningens egenkontroll samt uppgifter om de produktions- och förädlingsmetoder som används vid anläggningen. Det föreslås att ett stadgande om skyldighet att lämna information tas in i 1 mom. Tillsynsmyndighetens rätt till information skall endast gälla sådan information som är av betydelse med tanke på tillsynen enligt den föreslagna lagen. Informationen skall lämnas inom en av tillsynsmyndigheten fastställd skälig tid.

Också andra statliga och kommunala myndigheter, såsom hälsoskydds- och byggnadstillsynsmyndigheterna, kan förfoga över sådan information som är av betydelse för tillsynen över att den föreslagna lagen iakttas. För att tillsynen skall vara effektiv och t.ex. överlappande undersökningar kunna undvikas föreslås att tillsynsmyndigheterna enligt den föreslagna lagen skall ha rätt att få för tillsynen behövlig information också av dessa andra myndigheter.

19 §. Tillsynen förutsätter att tillsynsmyndigheten får tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs och kan göra inspektioner och undersökningar där. Ett stadgande som ger rätt till detta föreslås i 1 mom.

Enligt artikel 8 i fiskdirektivet gör experter från kommissionen inspektioner i medlemsstaterna för att säkerställa att direktivet tillämpas på behörigt sätt. Inspektionerna utförs i samarbete med behöriga myndigheter i medlemsstaten.

Enligt artikel 108 och 109 i EES-avtalet övervakar EFTA:s övervakningsmyndighet att skyldigheterna enligt avtalet uppfylls i EFTA-staterna. Övervakningsförfarandena skall stämma överens med de övervakningsförfaranden som EG tillämpar. De bestämmelser i direktivet som gäller EG:s inspektörer gäller således

också de inspektörer som tjänstgör hos EFTA:s övervakningsmyndighet. EES-avtalet förutsätter att också de tjänstemän som tjänstgör hos EFTA:s övervakningsmyndighet skall ha tillträde till anläggningarna för att utföra inspektioner. Ett stadgande om detta föreslås i 19 § 2 mom.

Rätt att få och undersöka prov

20 §. Tillsynen förutsätter att tillsynsmyndigheten kan ta prov på fiskvaror samt bearbetade och beredda produkter i olika hanterings- och beredningsskeden och undersöka dem samt inspektera den utrustning, de redskap och utrymmen som används i verksamheten. På grund av verksamhetens natur bör tillsynsmyndigheten få ta proven gratis. Tillsynen från myndigheternas sida stöder anläggningens egenkontrollsystem och därigenom hela verksamheten vid anläggningen. De prov som den kommunala övervakningsmyndigheten tar skall undersökas på bekostnad av den myndighet som har tagit dem. När avgift skall uppbäras för undersökning av prov i samband med import- och exportkontrollen skall bestämmas med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92), om inte något annat följer av beslut som Gemensamma EES-kommittén har fattat enligt artikel 4 i protokoll 10 till EES-avtalet.

Allmänna stadganden om tagning och undersökning av prov på livsmedel ingår i de stadganden som har utfärdats med stöd av livsmedelslagen. De kan mycket väl tillämpas också på prov enligt den föreslagna lagen. Ett hänvisningsstadgande om detta skall ingå i 2 mom. De stadganden som gäller prov på livsmedel ingår i provtagningsförrordningen (385/83) och de stadganden som gäller laboratorier som utför undersökningar i livsmedelsförrordningen (408/52).

Föreskrifter och förbud

21 §. Om en anläggning eller ett fartyg eller verksamheten där inte uppfyller kraven i den föreslagna lagen skall den kommunala övervakningsmyndigheten ge en uppmaning om att bristen skall avhjälpas. När hälsoskäl förutsätter det skall övervakningsmyndigheten härvid kunna meddela sådana föreskrifter och förbud

som behövs för förebyggande av hälsorisker.

Föreskrifterna eller förbudet kan gälla användningen av en maskin, anordning eller ett produktionsutrymme. Det kan vara i kraft tills bristen har avhjälpits.

Avsikten är att det föreslagna stadgandet skall tillämpas t.ex. i sådana situationer där den fiskerivara eller bearbetade eller beredda produkt som hanteras på grund av en störning i processen vid anläggningen har hamnat i beröring med ett sådant ämne att produktens livsmedelshygieniska kvalitet försämras eller där produkten på grund av att kylningsanordningen har gått sönder inte har förvarats tillräckligt kallt. De föreskrifter och förbud som meddelas skall basera sig på den information som står till övervakningsmyndighetens förfogande och som myndigheten har skaffat samt stå i rätt relation till omfattningen och betydelsen av den rättsliga nyttighet som åven-tyras.

Innehållet i det föreslagna stadgandet överensstämmer med vad som för närvarande i hälsovårdslagen stadgas om hälsovårdsmyndigheternas befogenheter att meddela föreskrifter för förebyggande av uppkomsten av hälsorisker. Enligt 82 § hälsovårdslagen har hälsovårdsnämnden rätt att med stöd av undersökning som verkställt av hälsovårdsmyndighet meddela föreskrifter vilka är nödvändiga för avvärjande av hälsofara.

22 §. I paragrafen stadgas om den kommunala övervakningsmyndighetens möjlighet att förbjuda att en fiskerivara eller bearbetad eller beredd produkt används som livsmedel eller vid tillverkningen av livsmedel, om de eller de förhållanden under vilka de har hanterats inte överensstämmer med lagen.

När hälsoskäl förutsätter det skall övervakningsmyndigheten kunna bestämma vad som skall ske med produkterna i fråga. När föreskrifterna meddelas bör strävan vara att näringsidkaren kan utnyttja produkterna på ett så ekonomiskt sätt som möjligt med tanke på undvikande av hälsorisker. Produkter som inte är tjänliga som livsmedel kan ofta ännu användas t.ex. som djurfoder.

23 §. Brådskanie åtgärder krävs i sådana situationer där hälsoskador redan har konstaterats eller där uppkomsten av en hälsoskada, om situationen får fortgå, är så uppenbar att det inte går att vänta på att den kommunala övervakningsmyndigheten skall sammanträda för att fatta beslut. Härvid skall den kommu-

nala tjänsteinnehavare som övervakar anläggningen kunna meddela de föreskrifter och förbud för förebyggande av hälsoskador som situationen förutsätter. Sådana situationer är t.ex. att smutsvatten från ett söndrigt avloppsrör har runnit över en fiskerivara eller en bearbetad eller beredd produkt eller att det har konstaterats att produkten har förfarits eller innehåller något giftigt ämne. Den tjänsteinnehavare som har meddelat föreskrifterna eller förbudet skall utan dröjsmål meddela den kommunala övervakningsmyndigheten detta. Efter att myndigheten har fått meddelandet kan den besluta om fortsatta åtgärder.

24 §. I paragrafen stadgas om övervakningsmyndighetens skyldighet att höra näringsidkaren innan en föreskrift eller ett förbud som gäller anläggningen meddelas.

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

25 §. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall kunna förena en föreskrift eller ett förbud som meddelats med stöd av 21 — 23 §§ med vite eller hot om att en åtgärd som parten inte har vidtagit vidtas på hans bekostnad. De allmänna stadgandena om administrativt vite samt om hot om tvångsutförande och avbrytande ingår i viteslagen (1113/90), som därför i övrigt skall tillämpas på dylika fall.

Omhändertagande

26 §. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall kunna omhänderta en fiskerivara eller en bearbetad eller beredd produkt, om de eller de förhållanden under vilka de har hanterats har varit sådana att det finns skäl att misstänka att produkterna medför direkta hälsorisker och de andra möjligheter som står till övervakningsmyndighetens förfogande inte kan anses tillräckliga för att säkerställa att produkterna i fråga inte används som livsmedel.

Omhändertagande skall användas som en sista metod om situationen bedöms vara så allvarlig att inte övervakningsmyndighetens föreskrift eller förbud ens förenade med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande är ett tillräckligt effektivt sätt att hindra att en

produkt som har konstaterats eller misstänks medföra direkta hälsorisker kommer ut på marknaden.

27 §. Paragrafen innehåller noggranna stadganden om omhändertagningsförfarandet. Avsikten med dem är att trygga näringsidkarens rättsskydd.

Förvaring och användning av omhändertagen egendom

28 §. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall fatta beslut om hur den omhändertagna egendomen skall förvaras och användas. Den kommunala övervakningsmyndigheten kan ha svårt att hitta en lämplig förvaringsplats för den omhändertagna egendomen, t.ex. lämpliga kalla förvaringsutrymmen, någon annanstans än vid anläggningen i fråga. Därför skall egendomen också kunna förvaras vid anläggningen. Egendomen skall märkas eller förvaringsutrymmet förseglas eller märkas så att den omhändertagna egendomen utan svårigheter kan skiljas från anläggningens övriga egendom.

Den omhändertagna egendomen skall kunna undersökas för att den livsmedelshygieniska kvaliteten skall kunna utredas. Beslutet om hur egendomen skall användas skall fattas genast efter att den har omhändertagits eller, om ovan avsedda undersökningar är nödvändiga, genast när undersökningsresultaten är klara. Beroende på de hygieniska förutsättningarna till följd av egendomens livsmedelshygieniska kvalitet kunde egendomen t.ex. användas som livsmedel på så sätt upphettad eller bearbetad på något annat sätt att de livsmedelshygieniska brister som egendomen hade avhjälpas, användas som djurfoder eller i extrema fall förstöras. När besluten om förvaring och användning av omhändertagen egendom fattas skall den kommunala övervakningsmyndigheten förfara så att den ekonomiska förlust som omhändertagandet och andra åtgärder i samband därmed åsamkar den som äger egendomen blir så liten som möjligt med beaktande av egendomens livsmedelshygieniska kvalitet och de användningsändamål som denna möjliggör.

Det skall i första hand ankomma på den som äger egendomen att vidta de åtgärder som den kommunala övervakningsmyndigheten bestämmer. Om ägaren inte inom utsatt tid vidtar åtgärderna, skall den kommunala övervak-

ningsmyndigheten kunna förordna att åtgärderna skall vidtas av någon annan.

29 §. Med stöd av tvångsmedelslagen (450/87) kan förundersökningsmyndigheten ta egendom i beslag bl.a. om det finns skäl att anta att den kan ha betydelse som bevis i brottmål eller att en domstol förklarar den förbruten. Egendomen skall säljas om den lätt förfärs eller förflyktigas, om den snabbt sjunker i värde eller om det är synnerligen dyrt att värda den. Beslut om att egendomen skall säljas fattas av chefen för polisdistriktet.

I paragrafen föreslås stadganden om att egendomen skall kunna säljas endast för det ändamål som den kommunala övervakningsmyndigheten godkänner och att den, om hälsoskäl så kräver, skall förstöras i stället för att säljas. På detta sätt kan det säkerställas att den beslagtagna egendomen används för ett ändamål som överensstämmer med den livsmedelshygieniska kvaliteten.

30 §. I paragrafen stadgas om förfarandet med omhändertagen eller beslagtagna egendom i sådana fall då åtal om brott mot den föreslagna lagen inte väcks eller domstolen inte förklarar den beslagtagna egendomen förbruten. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall bestämma om användningssättet, om egendomens livsmedelshygieniska kvalitet är så dålig att egendomen inte som sådan kan överlåtas till ägaren.

Återkallande av godkännande eller registrering av en anläggning

31 §. Om den kommunala övervakningsmyndigheten konstaterar att förhållandena eller verksamheten vid en anläggning inte uppfyller de krav som ställs i lagen och med stöd av den, och har bristen trots uppmaning från övervakningsmyndighetens sida inte avhjälpas, skall övervakningsmyndigheten ålägga anläggningen att avhjälpa missförhållandet i fråga.

Om bristen är så allvarig att hälsoskäl förutsätter att verksamheten vid anläggningen avbryts för den tid bristen avhjälpas, skall övervakningsmyndigheten i detta syfte kunna återkalla godkännandet eller registreringen av anläggningen antingen helt eller delvis tills de ändringar som övervakningsmyndigheten kräver har utförts. Om uppmaningen inte har följts inom utsatt tid, skall godkännandet eller regis-

treringen av anläggningen återkallas. En med tanke på faran skäligen tid skall reserveras för avhjälpandet av bristen.

Tillsynen över de stadganden som gäller hushållsvatten och hälsotillståndet hos personalen vid en anläggning

32 §. Om de krav som ställs på det hushållsvatten som används vid anläggningarna och på personalens hälsotillstånd stadgas enligt den föreslagna lagens 3 § i hälsovårdslagen när det gäller hushållsvattnet och i lagen om smittsamma sjukdomar när det gäller personalens hälsotillstånd. För att anläggningen och verksamhetendär skall kunna övervakas som en helhet på det sätt som fiskdirektivet förutsätter, bör den kommunala övervakningsmyndigheten också övervaka att hushållsvattnet vid anläggningen och personalens hälsotillstånd och hygien uppfyller kraven i respektive speciallag. Om kraven inte uppfylls, skall den kommunala övervakningsmyndigheten kunna vidta de åtgärder som nämns i detta kapitel för att få bristerna avhjälpas.

6 kap. Ändringssökande

Rättelseförfarande och besvär

33 §. Om den kommunala nämnden eller något annat kommunalt organ med flera medlemmar i enlighet med 7 § har överfört sina befogenheter enligt lagen på en enskild myndighet, skall ändring i denna myndighets beslut sökas genom att ett rättelseyrkande framställs hos organet. I paragrafen stadgas dessutom om det förfarande som skall iakttas när ett rättelseyrkande framställs. Ändring i organets beslut kan sökas genom besvär hos länsrätten.

34 §. Ändring i ett beslut som den kommunala nämnden eller det kommunala organet med flera medlemmar har fattat med stöd av den föreslagna lagen skall kunna sökas genom besvär hos länsrätten. Besvärstiden skall vara 30 dagar från det beslutet har delgivits. Vid anförande av besvär skall lagen om sökande av ändring i förvaltningsärenden (154/50) iakttas. Ändring i länsrättens beslut kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Ändring i beslut som tullmyndigheterna har fattat i samband med en import- eller export-

kontroll skall kunna sökas genom besvär. Stadgandena om ändringssökande ingår i tul-lagen (573/78).

Verkställighet

35 §. I de beslut som nämns i paragrafen skall enligt den kunna bestämmas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärinstansen eller den myndighet som be-handlar rättelseyrkandet bestämmer något an-nat. Till de beslut om vilka det kan bestämmas att de skall verkställas genast hör bl.a. före-skrifter och förbud enligt 21 — 23 och 25 §§ som meddelas på grund av konstaterade hygi-eniska brister i en anläggnings verksamhet, beslut enligt 26 och 28 — 30 §§ om omhänder-tagande, återkallande av godkännande av en anläggning enligt 31 § samt beslut enligt 47 § med anledning av en import- eller exportkont-roll.

När beslut som gäller produkter vilka skall användas som livsmedel och de förhållanden under vilka produkterna bereds och hanteras meddelas kan verkställigheten av besluten ofta inte vänta den tid som sökandet av ändring kräver för att risken för att livsmedlen skall förfaras och hälsoriskerna skall kunna undvi-kas. Besvärinstansen skall behandla ärendet som brådska.

7 kap. Straffstadganden

Straffstadganden

36 §. I paragrafens 1 mom. stadgas att den som uppsåtligt eller av vårdslöshet bryter mot den föreslagna lagen skall straffas med böter eller fängelse i högst sex månader.

Om förseelsen med tanke på helheten är uppenbart ringa, behöver tillsynsmyndigheten enligt paragrafens 2 mom. inte anmäla förseel-sen till förundersökningsmyndigheten. Tillsyns-myndigheten behöver t.ex. inte anmäla en mindre försummelse som inte medför några hälsorisker. Stadgandet hindrar inte att någon annan, t.ex. den eventuella målsäganden, an-mäler förseelsen till förundersökningsmyndig-heten.

För att undvika en kumulation av straffrätts-liga påföljder föreslås i 3 mom. ett stadgande enligt vilket den som bryter mot ett förbud eller

en förpliktelse som har förenats med vite inte kan dömas till straff för samma brott.

37 §. Den som bryter mot tystnadsplikten enligt 40 § i den föreslagna lagen skall straffas med böter eller fängelse i högst sex månader. Gärningen är ett målsägandebrott för vilket allmänna åklagaren inte får väcka åtal, om inte målsäganden anmäler brottet för åtal.

Straffstadgandet i 1 mom. skall inte tilläm-pas på tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare. Om brott mot tystnadsplikten stadgas för deras del i 40 kap. 5 § strafflagen. Ett hänvisningsstadgande om detta föreslås i paragrafens 3 mom.

Förverkandepåföljd

38 §. I paragrafen stadgas om förverkande-påföljden till följd av brott mot den föreslagna lagen. En fiskerivara eller bearbetad eller be-redd produkt som har hanterats, transporte-rats, importerats eller exporterats i strid med den föreslagna lagen kan enligt 1 mom. dömas förbruten till staten.

Om när den ekonomiska fördel som brottet medför och de föremål eller annan egendom som använts för brottet skall dömas förbrutna till staten stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen. I den föreslagna paragrafens 2 mom. ingår ett hän-visningsstadgande om detta.

8 kap. Särskilda stadganden

Avgifter

39 §. Kommunen skall kunna uppbära avgift för godkännande eller registrering av en an-läggning och för registrering av fartyg. Avgift skall också kunna uppbäras för godkännande av ett egenkontrollsystem. Avgiften uppbärs enligt en taxa som kommunen har godkänt. Den skall motsvara kostnaderna för behand-lingen av godkännanden och registreringar. Övrig tillsyn enligt lagen skall vara avgiftsfri. Detta överensstämmer med den princip som iakttas inom den kommunala förvaltningen, enligt vilken den allmänna kommunala hälso-övervakningen samt förebyggandet och avskaf-fandet av hälsorisker i samband med den sker på myndighetens bekostnad.

Avgifterna skall vara utmättningsbara utan särskild dom eller särskilt utslag.

Beträffande avgifter som uppbärs för im-

port- och exportkontroller skall utöver lagen om grunderna för avgifter till staten dessutom bestämmelserna i protokoll 10 i EES-avtalet om förfarandet vid kontroller iakttas.

Tystnadsplikt

40 §. För att näringsidkarna skall skyddas från att de uppgifter som har kommit fram vid inspektioner och övrig övervakning skall spridas ut till och användas av obehöriga föreslås ett stadgande omtystnadsplikt. Tystnadsplikten skall gälla alla dem som vid övervakningen av att den föreslagna lagen iakttas eller vid utförandet av undersökningsuppgifter eller andra uppgifter som hänför sig till övervakningen har fått kännedom om en enskild persons eller ett samfunds ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller en enskild persons personliga omständigheter.

Tystnadsplikten hindrar inte att uppgifter och handlingar som övervakningen kräver ges till tillsynsmyndigheterna eller till åklagar-, polis- och tullmyndigheterna för utredande av brott eller till den myndighet som behandlar sökande av ändring. Det föreslås dessutom att nämnda uppgifter och handlingar skall kunna ges till utländska organ och inspektörer, om ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland förutsätter det. De inspektioner enligt EES-avtalet som EFTA:s övervakningsmyndighet utför kan eventuellt förutsätta att information ges om någonting som annars skall hemlighållas. I artikel 122 i EES-avtalet ingår bestämmelser om tystnadsplikten för de avtalslutande parterna.

Anläggningsregister

41 §. Enligt fiskdirektivet skall i varje medlemsstat föras ett riksomfattande register över alla godkända och registrerade anläggningar och registrerade fartyg. Det föreslås att anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall sköta denna uppgift. Vissa direktiv som gäller bekämpande av djursjukdomar förutsätter också att anläggningarna registreras. Avsikten är att anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall föra det register som direktiven om bekämpande av djursjukdomar förutsätter. Härvid kunde både de uppgifter som skall registreras enligt den föreslagna lagen och de

uppgifter som hänför sig till bekämpande av djursjukdomar och som skall registreras införas i samma register.

Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall också ge varje anläggning ett nummer, som skall användas i behövliga intyg samt på produkterna för underlättande av övervakningen. Anläggningsnumreringen och det riksomfattande registret skall basera sig på de anmälningar som den kommunala övervakningsmyndigheten gör. I registret kan också införas andra uppgifter som behövs för övervakningen och de inspektioner som EFTA:s övervakningsmyndighet utför, såsom anläggningens produktionsinriktning, produktionens storleksklass samt uppgifter om den livsmedelshygieniska nivån vid anläggningen.

Statsandel

42 §. På den verksamhet som kommunen ordnar med stöd av den föreslagna lagen skall lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92) tillämpas.

I 6 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården stadgas om innehållet i den riksomfattande planen för ordnande av social- och hälsovården. Enligt paragrafens 1 mom. 1 och 2 punkt skall planen innehålla målen och anvisningarna för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens fullmaktssadgande. Målen, anvisningarna och föreskrifterna är fast kopplade till serviceverksamheten inom social- och hälsovården.

När lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården stiftades ändrades samtidigt flera lagar inom miljöhygienens område så att fastän den nämnda lagen i övrigt skall tillämpas på den verksamhet som kommunen ordnar med stöd av dessa lagar skall 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten inte tillämpas. Detta beror på att miljöhygien inte är sådan serviceverksamhet som riktar sig till individen så som hälso- och sjukvården i allmänhet, utan huvudsakligen består av administrativa uppgifter och tillsynsuppgifter. Det är inte ändamålsenligt att ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter

tillämpas på dem. Stadganden om en motsvarande avvikelse föreslås i paragrafens 2 mom.

Närmare bestämmelser

43 §. Det föreslås att de detaljerade bestämmelserna i fiskdirektivet skall införas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Fiskdirektivet innehåller noggranna bestämmelser bl.a. om de livsmedelshygieniska kraven för fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter och för anläggningarnas utformning, verksamhet och egenkontrollsystem. Bestämmelserna i direktivet gäller också ordnandet av inspektioner från myndigheternas sida och intyg som hänför sig till dem samt registrering av anläggningar och anmälningsförfaranden. Enligt den föreslagna paragrafen skall bemyndigandet att meddela föreskrifter uttryckligen vara bundet till verkställigheten av EES-avtalet. Andra föreskrifter än de som verkställigheten av fisk-, mussel- och fiskefartygsdirektiven och de beslut av kommissionen som hänför sig till dem förutsätter kan således inte meddelas.

Närmare föreskrifter om de livsmedelshygieniska kraven för fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter skall meddelas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut. Dessa skall gälla t.ex. egenskaper som kan förnimmas med sinnena och mikrobiologiska egenskaper samt temperatur och parasiter.

Fisk-, mussel- och fiskefartygsdirektiven jämte bilagor innehåller detaljerade bestämmelser om all hantering av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter under hela produktionskedjan. Närmare föreskrifter om detta skall meddelas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Dessa skall gälla t.ex. reningen efter bearbetningen och det tekniska utförandet av den, utförandet av beredningen samt krav i fråga om tid och temperatur för kylning, frysning, förvaring och transport.

Detaljerade föreskrifter om det praktiska utförandet av godkännande och registrering av anläggningar, som överensstämmer med de ovan nämnda direktiven, skall meddelas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare föreskrifter om kraven för anläggningarnas och fiskefartygens utformning skall likaså meddelas genom ministeriets beslut. Föreskrifterna skall gälla t.ex. de ytmaterial som används samt villkor för rengöring av ytor och redskap. Genom ministeriets beslut skall också

preciseras hur verksamheten vid en anläggning eller på ett fartyg skall ordnas så att det på effektivaste sätt kan förebyggas att fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter förorenas och förfars. Närmare föreskrifter om tillämpningen av egenkontrollsystemet och detaljerna i systemet samt de anmälningar om verksamheten vid en anläggning som skall lämnas till tillsynsmyndigheterna skall också meddelas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet.

Fisk-, mussel- och fiskefartygsdirektiven innehåller också bestämmelser om övervakningen från myndigheternas sida. Jord- och skogsbruksministeriet utfärdar genom sitt beslut de minimikrav för ordnandet av tillsynen från myndigheternas sida som direktiven förutsätter. Beslutet skall gälla t.ex. hur ofta tillsynsobjektet skall inspekteras, vilka faktorer som skall uppmärksammas i samband med övervakningen och hurdana undersökningar som skall göras vid övervakningen.

Villkor som gäller tillsynsmyndighetens behörighet kan uppställas genom beslut av ministeriet endast om detta följer av EES-avtalet. Tills vidare ställer EES-avtalet inte direkt några sådana behörighetskrav. EG har dock ett särskilt direktiv som gäller veterinära kontroller av produkter av animaliskt ursprung (89/662/EEG). Med veterinär kontroll avses i direktivet varje fysisk undersökning eller administrativt förfarande som gäller produkter av animaliskt ursprung och som syftar till att värna om människors och djurs hälsa. Dessa åtgärder enligt direktivet skall vidtas av en veterinär. Det är möjligt att verkställigheten av EES-avtalet senare kommer att förutsätta att också detta direktiv skall iakttas.

De högsta tillåtna mängderna främmande ämnen i fiskerivaror enligt fiskdirektivet metoder för undersökning av dem samt i EES-avtalet avsedda referenslaboratorier skall fastställas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut. Till dessa främmande ämnen hör t.ex. läkemedelsrester, tungmetaller och organoklorföreningar. Det beslut av ministeriet som gäller främmande ämnen skall inte gälla bearbetade och beredda produkter.

De föreskrifter som skall meddelas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut och gälla märkning av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter kunde i enlighet med fiskdirektivet gälla sådana påskrifter som behövs för att produktens ursprungsland och

ursprungsanläggning skall kunna identifieras. Föreskrifterna kunde också gälla exportintyg som hänför sig till livsmedelshygienen och andra exporthandlingar.

Närmare föreskrifter om detaljerna i samband med numrering och registrering av anläggningar och fiskefartyg skall meddelas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut. De uppgifter som i det sammanhanget skall lämnas till myndigheterna skall också bestämmas i ministeriets beslut.

Ovan avsedda beslut av jord- och skogsbruksministeriet skall delvis också gälla sättet att utföra de uppgifter som kommunen skall sköta enligt den föreslagna lagen. Kommunernas självstyrelse förutsätter i regel att kommunerna inte skall omfattas av bindande styrning från myndigheternas sida annat än i sådana fall då det är absolut nödvändigt på grund av verksamhetens natur, t.ex. hälsoskyddet. På grund av verkställigheten av EES-avtalet är det nödvändigt att tillsynen från myndigheternas sida, som enligt den föreslagna lagen är kommunernas uppgift, ordnas på det sätt som fiskdirektivet förutsätter för att Finland skall fullgöra de förpliktelser som följer av EES-avtalet. Detta är också en förutsättning för att fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter skall kunna exporteras till andra EES-stater.

Import och export

44 §. Paragrafen gäller import av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter från andra EES-stater och från stater utanför EES. Enligt 1 mom. skall import vara tillåten, om varorna uppfyller jord- och skogsbruksministeriets krav och de handlingar som ministeriet bestämmer företes i samband med importen.

De krav som fastställs i ministeriets beslut skall gälla varornas livsmedelshygieniska kvalitet, hygienkraven för de förhållanden under vilka varorna hanteras och bereds samt de sundhetsintyg som hänför sig till dem.

I 2 mom. föreslås stadgat att jord- och skogsbruksministeriet skall kunna förbjuda import av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter, om hälsoskäl kräver det. Ett hälsoskäl som kan komma i fråga är t.ex. att en sjukdomsepidemi har brutit ut i ursprungs-

landet och att sjukdomen är sådan som via livsmedlen kan angripa människor. En sådan sjukdom är t.ex. kolera.

Enligt EES-avtalet får hinder inte uppställas för import av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter, om varorna uppfyller kraven i direktiven. I 3 mom. föreslås därför ett stadgande om att jord- och skogsbruksministeriet skall meddela de föreskrifter enligt 1 mom. som gäller varor som importeras från en EES-stat på det sätt som EES-avtalet förutsätter.

Till den del jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter om importkraven gäller import från andra än EES-stater, dvs. från s.k. tredje land, bör det beaktas att även om bestämmelserna i de EG-direktiv som gäller förhållandena till tredje land inte skall tillämpas enligt EES-avtalet, får dock inte gynnsammare regler tillämpas för import från tredje land än de som följer av tillämpningen av avtalet.

45 §. Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter skall kunna exporteras, om de uppfyller kraven i den föreslagna lagen och de stadganden som har utfärdats med stöd av den.

Fiskdirektivet förutsätter att varor som exporteras till andra EES-stater skall märkas och åtföljas av ett sundhetsintyg. Till sin natur är märkningen en sundhetsmärkning. Den är ett intyg på att varan bl.a. i fråga om ursprung och de förhållanden under vilka den har hanterats och beretts överensstämmer med direktivet. Samma saker skall framgå av det sundhetsintyg som åtföljer exportpartiet. Det föreslås att de bestämmelser i direktivet som gäller sundhetsmärkning och exporthandlingar skall införas genom ett beslut av jord- och skogsbruksministeriet.

I paragrafens 3 mom. föreslås ett stadgande om att varor som exporteras till ett land utanför EES skall uppfylla de krav som motagarstaten ställer.

Jord- och skogsbruksministeriet skall meddela närmare föreskrifter om ordnandet av exportkontroller. Avsikten är att föreskrifterna närmast skall gälla exporthandlingarna och det förfarande med hjälp av vilket det kan säkertställas att de avtalsbestämmelser som gäller export iakttas.

Allmänna stadganden om import- och exportövervakningen

46 §. Import- och exportövervakningen skall

skötas av tullen. Om eventuella andra statliga myndigheter som övervakar importen och exporten skall stadgas genom förordning. Det är närmast anstalten för veterinärmedicin och livsmedel som kan komma i fråga. Anstalten utför för närvarande bl.a. import- och exportkontroller av kött och köttprodukter samt mjölkprodukter.

I paragrafens 2 mom. föreslås ett stadgande om att importörerna och exportörerna skall ge den hjälp som behövs vid kontrollerna och vid provtagningen i samband därmed. Denna hjälp kan t.ex. bestå av att visa vägen till de varupartier som skall genomgå kontroll, att flytta varorna så att de kan kontrolleras samt bistå vid provtagningen. 47 §. Med de fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som förkastas vid en import- eller exportkontroll skall förfaras på det sätt som den myndighet som utfört kontrollen bestämmer. En sådan åtgärd kan vara att varan återsänds, används för ett ändamål som den myndighet som utfört kontrollen godkänner eller att den förstörs. Den som importerar eller exporterar varan skall kunna välja mellan dessa alternativa förfaringsätt, om inte hälsoskäl eller den övriga lagstiftningen ställer hinder i vägen.

I paragrafens 2 mom. föreslås stadgat att den myndighet som utför import- och exportkontroller skall kunna ge någon annan i uppdrag att på importörens eller exportörens bekostnad utföra det som importören eller exportören har lämnat ogjort.

48 §. Enligt paragrafen skall kommunen vara skyldig att ordna tillsynen över anläggningarna så att en anläggning, när EES-avtalet eller ett mottagarland utanför EES kräver det, övervakas och de sundhetsintyg som behövs för exporten utfärdas av en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen, beroende på om tillsynen enligt den föreslagna lagen sköts av kommunen eller samkommunen. Avsikten är att på detta sätt säkerställa att EES-avtalet verkställs och att tillsynen över anläggningen från myndigheternas sida har ordnats på det sätt som mottagarlandet förutsätter för säkerställande av anläggningens exportmöjligheter.

Närmare stadganden

49 §. Bemyndigandet att utfärda förordning och möjligheten till vidaredelegering till före-

skrifter som meddelas genom jord- och skogsbruksministeriets beslut gäller utfärdandet av sådana administrativa stadganden och procedurstadganden som verkställigheten av lagen förutsätter. De kan t.ex. gälla anmälningsförfarandena mellan anstalten för veterinärmedicin och livsmedel och livsmedelsverket. Stadganden som gäller kommunerna kan inte utfärdas med stöd av denna paragraf.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

50 §. Den föreslagna lagen ansluter sig till införandet av EES-avtalet. Enligt EES-avtalet skall de bestämmelser som gäller veterinära frågor och som ingår i avtalet tillämpas först från och med sex månader efter avtalets ikraftträdande. Tidpunkten för ikraftträdandet skulle i enlighet med detta vara sex månader efter det EES-avtalet har trätt i kraft dvs. fr.o.m. den 1 juli 1994. Om ikraftträdandet skall dock stadgas genom förordning så att de EG-rättsakter som gäller fiskerivaror och som är avsedda att tas in i tilläggsprotokollet till EES-avtalet kan beaktas.

51—53 §§. Ärenden som har anhängiggjorts innan den föreslagna lagen träder i kraft skall behandlas enligt de stadganden som gäll när lagen trädde i kraft. En ansökan om godkännande som livsmedelslokal enligt hälsovårdslagen skall avgöras med stöd av hälsovårdslagen. Anläggningen skall dock inom en övergångstid som fastställs genom förordning fås i sådant skick att den uppfyller kraven i den föreslagna lagen. Sökanden skall kunna anhålla om att ärendet skall avgöras med stöd av den föreslagna lagen. På detta sätt kan det undvikas att anläggningen senare ytterligare måste godkännas enligt den föreslagna lagen.

Fisk-, mussel- och fiskefartygsdirektiven samt de beslut av kommissionen som preciserar dem innehåller övergångstider för anläggningar och fartyg inom vilka anläggningarna och fartygen skall bringas i överensstämmelse med direktiven. Ansökan om en sådan övergångstid skall inlämnas särskilt till behörig myndighet i medlemsstaten. Enligt EES-avtalet skall medlemsstaterna anmäla de anläggningar och fartyg som får utnyttja övergångstiden till EFTA:s övervakningsmyndighet. Denna information vidarebefordras till övriga medlemsstater. Om tillämpningen av de övergångstider som ingår i direktiven i EFTA-staterna avtalas i tilläggs-

protokollet till EES-avtalet. Därför föreslås det också att stadganden om övergångstiderna enligt den föreslagna lagen skall utfärdas genom förordning.

De anläggningar enligt den föreslagna lagen som för närvarande är i drift har godkänts som livsmedelslokaler med stöd av hälsovårdslagen. Eftersom de redan har godkänts av en kommunal myndighet föreslås det att den kommunala övervakningsmyndigheten utan särskild ansökan skall godkänna eller registrera en sådan anläggning, om den uppfyller kraven i lagen och i de stadganden som utfärdas med stöd av den.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Om de förfaringssätt som gäller det riksfattande registret och ansluter sig till verkställigheten av den föreslagna lagen stadgas genom förordning.

Enligt 2 § 2 mom i den föreslagna lagen skall jord- och skogsbruksministeriet meddela noggrannare föreskrifter om den föreslagna lagens tillämpningsområde. Enligt 43 — 45 §§ i den föreslagna lagen skall jord- och skogsbruksministeriet meddela föreskrifter för anläggningar och fartyg om kraven för ordnandet av verksamheten och anläggningarnas egenkontroll. Jord- och skogsbruksministeriet skall också meddela föreskrifter om förfarandet vid godkännande och registrering av anläggningar samt om de sundhetsmärkningar och sundhetsintyg som gäller fiskvaror samt bearbetade och beredda produkter. Ministeriet skall också

bestämma de mikrobiologiska och kemiska gränsvärdena för fiskerivaror samt gränsvärdena för förekomsten av främmande ämnen och parasiter.

I och med den föreslagna lagen blir vissa stadganden i förordningen om fisk och fiskprodukter och i förordningen om hantering av färsk fisk före dess överlåtande till konsumtion eller förädling onödiga. De måste åtminstone ändras så att de inte strider mot stadgandena i den föreslagna lagen. I vardera förordningen stadgas dessutom om sådana omständigheter med tanke på livsmedelshygienen som gäller hantering, tillverkning, transport, lagring och import av fisk och andra fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter av dem om vilka stadganden också ingår i den föreslagna lagen. Förordningarna bör ändras så att överlappningar och motstridigheter försvinner.

3. Ikraftträdande

Det föreslås att lagen skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning, dock senast sex månader efter det EES-avtalet har trätt i kraft. Anläggningar och fartyg som redan är i drift skall omfattas av en särskild övergångstid, inom vilken de skall bringas i överensstämmelse med kraven i den föreslagna lagen. Om övergångstiden skall stadgas genom förordning, eftersom övergångstidsarrangemangen är kopplade till ikraftträdande av tilläggsprotokollet till EES-avtal.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Fiskhygienlag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

Syftet med denna lag är att säkerställa den livsmedelshygieniska kvaliteten på fiskerivaror som är avsedda som livsmedel samt på bearbetade och beredda produkter av dem.

2 §

Denna lag tillämpas på hantering, lagring och transport av fiskerivaror avsedda för allmän konsumtion och av bearbetade och beredda produkter av dem innan de kommer ut i detaljhandeln. Lagen tillämpas även på de livsmedelshygieniska krav som ställs på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter avsedda för allmän konsumtion innan de kommer ut i detaljhandeln.

Jord- och skogsbruksministeriet kan dock bestämma i vilken omfattning denna lag tillämpas på sådana små mängder fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som en fiskare säljer på den lokala marknaden direkt antingen till konsumenterna eller till detaljhandlarna. Jord- och skogsbruksministeriets föreskrifter skall meddelas i överensstämmelse med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Förhållande till andra författningar och definitioner

3 §

Om de krav som gäller hälsotillståndet hos den personal som vid anläggningar och på fiskefartyg hanterar fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter stadgas i lagen om smittsamma sjukdomar (583/86).

Om kvaliteten på det vatten som används vid anläggningarna stadgas i hälsovårdslagen (469/65).

4 §

I denna lag avses med

1) *fiskerivaror* salt- och sötvattensdjur, med undantag av vattendäggdjur och grodor, vilka

fångas eller föds upp för att användas som livsmedel, samt rom och andra delar av dem,

2) *bearbetade produkter* fiskerivaror som har genomgått ett moment som påverkar den anatomiska helheten, såsom rensning, huvudskärning, skivning, fileing, huggning eller någon annan därmed jämförbar åtgärd,

3) *beredda produkter* fiskerivaror som har genomgått en kemisk eller fysikalisk process såsom upphettning, rökning, saltning, torkning, marinering eller något annat härmed jämförbart förfarande, oberoende av om den på detta sätt beredda produkten används som sådan eller som råvara för andra livsmedel,

4) *anläggning* alla lokaler där fiskerivaror bearbetas, bereds, kyls, fryses, förpackas eller lagras, dock inte fiskefartyg,

5) *fabriksfartyg* fartyg på vilket fiskerivaror hanteras på ett eller flera sätt och sedan förpackas, samt

6) *tillsynsmyndighet* jord- och skogsbruksministeriet, livsmedelsverket, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, länsstyrelsen, tullmyndigheterna samt den kommunala övervakningsmyndighet som avses i 7 §.

2 kap.

Myndigheter

Allmän verkställighet

5 §

Jord- och skogsbruksministeriet sköter verkställigheten av denna lag på riksnivå.

Tillsynsledningen och övervakningen

6 §

Livsmedelsverket leder tillsynen över att denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser iakttas. Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel leder dock tillsynen över bedövning, avblodning och rensning av fisk samt tillsynen över rensning av andra fiskerivaror och tillsynen över fiskefartyg.

Inom ett län ankommer ledningen av tillsyn enligt denna lag på länsstyrelsen.

7 §

Kommunen sköter övervakningen enligt den-

na lag inom sitt område. Uppgiften sköts av en nämnd eller något annat organ med flera medlemmar (*kommunal övervakningsmyndighet*), som kommunen förordnar. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra sin beslutanderätt på en tjänsteinnehavare som lyder under organet.

3 kap.

Livsmedelshygieniska krav på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter

8 §

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter skall vara lämpliga för sitt ändamål och får inte ha några sådana egenskaper som är skadliga för människors hälsa.

9 §

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter skall härstamma från sådana djur som har fångats, fötts upp och rengjorts under sådana förhållanden vilka inte genom förmedling av en fiskerivara eller en bearbetad eller beredd produkt medför hälsorisker för människor.

4 kap.

Krav på anläggningar och fiskefartyg samt deras verksamhet

Godkännande och registrering av anläggningar samt krav på deras verksamhet

10 §

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall godkänna eller registrera en anläggning innan verksamheten vid den inleds och innan verksamheten fortsätts efter att väsentliga ändringar har gjorts vid anläggningen. Godkännande och registrering sker på ansökan.

Andra anläggningar än auktionshallar och partihandelsplatser skall godkännas. En förutsättning för godkännande är att kommunen har konstaterat att anläggningen uppfyller de krav som ställs i denna lag och med stöd av den. Auktionshallar och partihandelsplatser skall registreras. En förutsättning för registrering är att sökanden på ett tillförlitligt

sätt har visat att anläggningen uppfyller de krav som ställs i denna lag och med stöd av den.

Anläggningen skall meddela den kommunala övervakningsmyndigheten när verksamheten upphör.

11 §

Anläggningarna skall vara så utformade, ha sådan utrustning och fungera på ett sådant sätt att vid dem kan hanteras och produceras sådana fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som uppfyller hygienkraven för livsmedel enligt denna lag.

12 §

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall i mån av möjlighet på begäran ge de råd som behövs för att en anläggning skall fås i sådant skick att den överensstämmer med denna lag och de föreskrifter som meddelas med stöd av den.

Anläggningars egenkontroll

13 §

Anläggningarna skall se till att det inte uppkommer sådana missförhållanden i fråga om livsmedelshygien som medför hälsorisker. I detta syfte skall anläggningarna på egen bekostnad utarbeta och tillämpa ett kontrollsystem som den kommunala övervakningsmyndigheten godkänner (egenkontrollsystem). Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel skall bistå den kommunala övervakningsmyndigheten vid godkännandet av ett egenkontrollsystem, om övervakningsmyndigheten så begär.

Anläggningarna skall se till att den kommunala övervakningsmyndigheten har tillgång till kontrollresultaten. De skall omedelbart meddela den kommunala övervakningsmyndigheten sådana i 1 mom. avsedda missförhållanden som konstateras vid egenkontrollen. En anläggning skall dra bort från marknaden sådana fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som har levererats från anläggningen och som kan medföra allvarliga risker för människans hälsa.

Krav som gäller fiskefartyg

14 §

Fiskefartygen skall ha tillräckliga utrymmen

och tillräcklig utrustning för hantering av fiskerivaror. Fartygen skall även i övrigt vara utformade så och ha en sådan utrustning att de lämpar sig för sitt ändamål. Fiskerivarorna skall i alla hanteringsled hanteras så att deras livsmedelshygieniska kvalitet är så hög som möjligt.

Med tanke på övervakningen skall kommunen registrera alla sådana fiskefartyg där fångsten förvaras längre än 24 timmar och som antingen är försedda med frysingsanläggningar eller med ett kylsystem som baserar sig på havsvattensbehållare. Den som äger eller innehar ett sådant fartyg skall anmäla fartyget för registrering hos den kommunala övervakningsmyndigheten innan fartyget tas i bruk.

På fabriksfartyg tillämpas dessutom stadgandena om anläggningar enligt denna lag.

Transport, hantering och märkning

15 §

Vid transport av levande fisk och andra levande fiskerivaror skall dessa hanteras så att de livsmedel som fås av dem har så hög kvalitet som möjligt.

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter skall transporteras från den enhet där djur har uppfötts och mellan anläggningarna så att deras livsmedelshygieniska kvalitet hela tiden är så hög som möjligt.

16 §

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter får bearbetas, beredas, kylas, frysas, förpackas och lagras endast vid godkända eller registrerade anläggningar och på fabriksfartyg som uppfyller kraven i 14 §.

Vid anläggningen eller på fartyget skall fiskerivarorna samt bearbetade och beredda produkter av dem vid behov märkas för att det skall vara möjligt att identifiera dem.

5 kap.

Tillsyn

Anläggningarnas skyldighet att lämna hjälp

17 §

Anläggningarna skall på egen bekostnad lämna tillsynsmyndigheterna den hjälp som behövs för tillsynen.

Anläggningarna skall på egen bekostnad ta

de prov som behövs för tillsynen och som den kommunala övervakningsmyndigheten bestämmer.

Tillsynsmyndigheternas rätt att få information och utföra inspektion

18 §

Tillsynsmyndigheterna har rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt näringsidkare och andra personer som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som behövs för tillsynen.

Rätten till information gäller även sådan information som behövs för tillsynen och som annars skulle vara sekretessbelagd på grund av att den gäller enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd.

19 §

Tillsynsmyndigheterna har rätt att utföra sådana inspektioner och undersökningar som tillsynen förutsätter och att i detta syfte få tillträde till de ställen där verksamhet enligt denna lag bedrivs.

Vad som i 1 mom. stadgas om finska myndigheters rätt att få tillträde till den anläggning som inspekteras gäller även sådana inspektörer av anläggningar som avses i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Rätt att få och undersöka prov

20 §

Tillsynsmyndigheterna har rätt att utan ersättning ta en sådan mängd prov på fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter i olika hanteringsled som behövs för de undersökningar som tillsynen kräver. Tillsynsmyndigheterna har även rätt att inspektera den utrustning, de redskap och utrymmen som används i verksamheten.

I fråga om provtagningen och undersökningen av prov iaktas i övrigt vad som stadgas eller bestäms med stöd av livsmedelslagen (526/41).

Föreskrifter och förbud

21 §

Om en anläggning eller ett fiskefartyg eller

verksamheten där inte uppfyller kraven i denna lag eller i de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den, skall den kommunala övervakningsmyndigheten uppmana den som saken gäller att avhjälpa olägenheterna i fråga. Den kommunala övervakningsmyndigheten kan härvid meddela de föreskrifter och förbud som behövs för förebyggande av hälso-risker.

22 §

Om en fiskerivara eller en bearbetad eller beredd produkt eller hanteringen, lagringen eller transporten av dem eller de förhållanden under vilket detta sker inte uppfyller kraven i denna lag eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, kan den kommunala övervakningsmyndigheten förbjuda att fiskerivaran eller den bearbetade eller beredda produkten överläts för användning som livsmedel eller används vid tillverkningen av livsmedel. Den kommunala övervakningsmyndigheten kan härvid bestämma vad som skall ske med ifrågakvarande fiskerivara eller bearbetade eller beredda produkt.

23 §

I brådskande fall kan den kommunala tjänsteinnehavare som övervakar anläggningen eller fartyget fatta det beslut som avses i 21 och 22 §§. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall utan dröjsmål informeras om beslutet.

24 §

Innan ett beslut enligt 21 — 23 §§ fattas skall myndigheten ge näringsidkaren eller hans företrädare tillfälle att bli hörd. I brådskande fall skall näringsidkaren eller hans företrädare ges tillfälle att bli hörd endast om de kan påträffas omedelbart. Näringsidkaren skall underrättas om beslutet.

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

25 §

Den kommunala övervakningsmyndigheten kan förena ett beslut eller en föreskrift som meddelas med stöd av 21 — 23 §§ med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande.

I ett ärende som gäller vite eller hot om

tvångsutförande eller avbrytande tillämpas i övrigt vad som stadgas i viteslagen (1113/90).

Omhändertagande

26 §

Den kommunala övervakningsmyndigheten kan omhänderta en fiskerivara eller en bearbetad eller beredd produkt, om det finns skäl att misstänka att ett förfarande som strider mot denna lag eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av den kan medföra direkta hälso-risker och åtgärderna enligt 21 — 23 och 25 §§ inte kan anses tillräckliga.

I brådskande fall kan beslut om omhändertagande fattas av den kommunala tjänsteinnehavare som övervakar anläggningen eller fartyget. Utöver vad som denna lag i övrigt stadgar om omhändertagande skall dessutom 23 och 24 §§ tillämpas på brådskande åtgärder.

27 §

Omhändertagandet skall ske i vittnes närvaro. Beträffande hörande av näringsidkaren eller hans företrädare innan ett beslut om omhändertagande fattas samt delgivning av beslutet gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 24 §. Till den från vilken egendomen tas skall ges ett intyg, av vilket framgår vad som har omhändertagits och orsaken till omhändertagandet.

På den omhändertagna egendomen kan utan ersättning tas prov för undersökningar.

Förvaring och användning av omhändertagen egendom

28 §

Den omhändertagna egendomen kan, märkt på lämpligt sätt, vid behov förvaras i anläggningen eller i ett förseglat eller på annat sätt märkt lagerutrymme. Under den tid som undersökningar eventuellt behövs för utredande av den livsmedelshygieniska kvaliteten på egendomen skall egendomen förvaras så att kvaliteten hela tiden är så hög som möjligt.

Den kommunala övervakningsmyndigheten bestämmer för vilket ändamål näringsidkaren skall använda eller sälja den omhändertagna egendomen. Beslutet skall fattas omedelbart efter omhändertagandet. Om undersökningar måste göras för utredande av den omhändertagna egendomens livsmedelshygieniska kvali-

tet, skall beslutet fattas omedelbart när undersökningsresultaten är klara. När beslutet fattas skall det eftersträvas att den ekonomiska förlusten för den som äger egendomen blir så liten som möjligt.

Den kommunala övervakningsmyndigheten kan fastställa en viss tid inom vilken näringsidkaren skall vidta de åtgärder som övervakningsmyndigheten bestämmer. Om ägaren inte iakttar den fastställda tiden, kan den kommunala övervakningsmyndigheten besluta om tvångsutförande.

29 §

Om förundersökningsmyndigheten med stöd av tvångsmedelslagen (450/87) har beslagtagit fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter vid en anläggning, får förundersökningsmyndigheten sälja egendomen endast för ett ändamål som den kommunala övervakningsmyndigheten godkänner. Denna kan bestämma att egendomen i stället för att säljas skall förstöras, om hälsoskäl kräver det.

30 §

Den kommunala övervakningsmyndigheten bestämmer vad som skall ske med omhändertagen eller beslagtagen egendom, om åtal inte väcks för brott mot denna lag eller om domstolen inte förklarar den beslagtagna egendomen förbruten till staten.

Den omhändertagna eller beslagtagna egendomen skall härvid oförändrad återbördas till ägaren, om det inte finns hälsomässiga hinder för det. I annat fall skall egendomen överlåtas till ägaren för att av honom användas eller säljas för ett ändamål som den kommunala övervakningsmyndigheten godkänner. När beslut fattas skall det eftersträvas att den ekonomiska förlusten för den som äger egendomen blir så liten som möjligt.

Återkallande av godkännande eller registrering av en anläggning

31 §

Om förhållandena vid en anläggning eller verksamheten där inte uppfyller kraven i denna lag eller i de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den och har missförhållandena inte avhjälpits trots uppmaning av den kommunala övervakningsmyndigheten, skall den kommunala tillsynsmyndigheten förplikta

anläggningen att avhjälpa bristerna inom en viss tid. Godkännandet eller registreringen av anläggningen kan temporärt återkallas helt eller delvis för den tid ärendet behandlas, om hälsoskäl kräver det.

Om uppmaningen inte följs, skall den kommunala övervakningsmyndigheten återkalla godkännandet eller registreringen av anläggningen.

Tillsynen över de stadganden som gäller hushållsvatten och hälsotillståndet hos personalen vid en anläggning

32 §

Tillsynsmyndigheterna enligt denna lag övervakar att det hushållsvatten som används vid en anläggning eller på ett fartyg och hälsotillståndet hos den personal som där hanterar fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter uppfyller kraven i de lagen som nämns i 3 § och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Vad som ovan i detta kapitel stadgas om kraven enligt denna lag gäller i fråga om hushållsvatten samt hälsotillståndet hos den personal som hanterar fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter vid en anläggning eller på ett fartyg de krav som uppställs i de lagen som nämns i 3 § och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

6 kap.

Ändringssökande

Rättelseförfarande och besvär

33 §

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär.

Den som är missnöjd med en kommunal tjänsteinnehavares beslut har rätt att få beslutet prövat av den nämnd eller det organ som avses i 7 §. Yrkande på rättelse av ett beslut skall framställas skriftligen inom 14 dagar från det den som saken gäller fick del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur beslutet skall föras till organet för prövning.

34 §

Ändring i ett beslut som den nämnd eller det organ som avses i 7 § har fattat med stöd av

denna lag kan sökas i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) genom anförande av besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfåendet.

Ett beslut av den tullmyndighet eller annan myndighet som har utfört en import- eller exportkontroll kan överklagas på det sätt som därom stadgas särskilt.

Verkställighet

35 §

I ett beslut som fattas med stöd av 21 — 23, 25, 26, 28 — 31, 33, 34 eller 47 § kan bestämmas att beslutet skall iakttas innan det har vunnit laga kraft eller innan ett rättelseyrkande har behandlats, om inte besvärinstansen eller den myndighet som behandlar rättelseyrkandet bestämmer något annat. Besvär eller rättelseyrkande skall behandlas i brådskanie ordning.

7 kap.

Straffstadganden

Straffstadganden

36 §

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) använder fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter som livsmedel eller hanterar, transporterar, importerar eller exporterar sådana i strid med denna lag eller de föreskrifter som meddelat med stöd av den,

2) bedriver verksamhet enligt denna lag vid en sådan anläggning eller på ett sådant fartyg som inte har godkänts eller registrerats enligt denna lag eller vars godkännande eller registrering har återkallats temporärt eller helt, eller utan ett på behörigt sätt godkänt egenkontrollsystem,

3) bryter mot en föreskrift, ett förbud eller ett beslut om omhändertagande som en myndighet har meddelat med stöd av denna lag, eller

4) i strid med denna lag eller de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den bedriver annan än i 1 — 3 punkten nämnd, i denna lag avsedd verksamhet

skall för *brott mot fiskhygienlagen* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag.

Tillsynsmyndigheten behöver inte till förun-

dersökningsmyndigheten anmäla en förseelse som med tanke på helheten kan anses som uppenbart ringa.

Den som bryter mot ett förbud eller en förpliktelse som har bestämts med stöd av denna lag och förenats med vite kan inte dömas till straff för samma gärning.

37 §

Den som uppsåtligen bryter mot tystnadsplikten enligt 40 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt fiskhygienlagen* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för nämnda brott, om inte målsäganden anmäler brottet för åtal.

Om en tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare bryter mot tystnadsplikten, tillämpas dock stadgandena i 40 kap. 5 § strafflagen.

Förverkandepåföljd

38 §

Fiskerivaror eller bearbetade eller beredda produkter som hanteras, transporteras, importeras eller exporteras i strid med denna lag eller de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller deras värde kan dömas helt eller delvis förbrutna till staten.

När den ekonomiska fördel som ett brott enligt 36 eller 37 § medfört och de föremål eller annan egendom som använts för brottet döms förbrutna till staten iakttas i övrigt vad som stadgas i 2 kap. 16 § strafflagen.

8 kap.

Särskilda stadganden

Avgifter

39 §

Kommunen kan uppbära avgift av en anläggning för godkännande eller registrering enligt denna lag samt för registrering av fartyg. Avgift kan även uppbäras för godkännande av ett egenkontrollsystem. Avgifterna uppbärs enligt en taxa som kommunen har godkänt.

Avgifterna får indrivas utan dom eller beslut

i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

Tystnadsplikt

40 §

Den som vid övervakningen av att denna lag iakttas eller vid utförandet av undersökningssuppgifter eller andra uppgifter som hänför sig till övervakningen har fått kännedom om en enskild persons eller ett samfunds ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter får inte utan samtycke av den som saken gäller yppa dessa uppgifter för utomstående eller använda dem för uppnående av enskild nytta.

Vad som 1 mom. stadgar hindrar inte att uppgifter och handlingar lämnas till

1) statliga och kommunala myndigheter för utförande av uppgifter enligt denna lag,

2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheter för utredande av brott,

3) myndighet som behandlas sökande av ändring i ett ärende enligt denna lag, eller

4) utländska organ och inspektörer som förutsatts av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland, i de fall då avtalet förutsätter detta.

Om tystnadsplikten i fråga om uppgifter som gäller en enskild persons hälsotillstånd stadgas särskilt.

Anläggningsregister

41 §

Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel för ett riksomfattande register över alla godkända och registrerade anläggningar samt registrerade fiskefartyg. Den kommunala övervakningsmyndigheten för ett register över de anläggningar som den övervakar och de fiskefartyg som den har registrerat. I registren kan införas de uppgifter som behövs för tillsynen över att de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag iakttas.

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall meddela anstalten för veterinärmedicin och livsmedel de anläggningar som den har godkänt och registrerat samt de fartyg som den har registrerat för numrering och införande i det riksomfattande registret. Den kommunala övervakningsmyndigheten skall också till an-

stalten för veterinärmedicin och livsmedel lämna sådana andra uppgifter ur sitt register över anläggningar och fartyg som anstalten bestämmer.

Statsandel

42 §

På sådan verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/92), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas dock inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Närmare bestämmelser

43 §

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar de föreskrifter som verkställigheten av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet förutsätter och som gäller

1) livsmedelshygieniska krav för fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter,

2) livsmedelshygieniska krav för bearbetning, beredning, kylning, frysning, förpackning, lagring och transport av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter,

3) godkännande av anläggningar, registrering av auktionshallar och partihandelsplatser samt registrering av fiskefartyg,

4) livsmedelshygieniska krav för anläggningar och fiskefartyg och för deras utrustning och verksamhet samt om ordnande av egenkontroll och om utbildning för anläggningens personal till den del som gäller egenkontroll,

5) de anmälningar som en anläggning skall lämna till tillsynsmyndigheterna,

6) ordnande av den tillsyn och de inspektioner som myndigheterna sköter,

7) behörighetskraven för tillsynsmyndigheterna till den del dessa beror på kraven i de bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som gäller veterinära frågor,

8) högsta tillåtna mängder främmande ämnen i fiskerivaror, metoderna för undersökning av dem samt referenslaboratorier,

9) märkning av fiskerivaror samt bearbetade

och beredda produkter samt de intyg och handlingar som skall åtfölja dem, samt

10) numrering av anläggningarna samt de register som skall föras över dem och över fiskefartygen och de uppgifter som skall lämnas till myndigheterna.

Import och export

44 §

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter får importeras, om varan uppfyller de krav som jord- och skogsbruksministeriet bestämmer och de handlingar som jord- och skogsbruksministeriet bestämmer företes i samband med importen. Jord- och skogsbruksministeriet meddelar dessutom föreskrifter om kontrollförfarandet i samband med införseln och om införselkontrollorterna.

Jord- och skogsbruksministeriet kan förbjuda import av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter, om hygieniska missförhållanden i avsändar- eller ursprungsstaten kräver det.

Jord- och skogsbruksministeriet skall meddela sådana föreskrifter och förbud enligt 1 och 2 mom. som gäller varor från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet på ett sätt som överensstämmer med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

45 §

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter får exporteras, om de uppfyller kraven i denna lag och i de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Ett varuparti som exporteras till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall märkas på det sätt som jord- och skogsbruksministeriet bestämmer i enlighet med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och partiet skall åtföljas av de exporthandlingar som ministeriet bestämmer i enlighet med nämnda avtal.

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som exporteras till ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall dessutom uppfylla kraven i respektive mottagarland.

Jord- och skogsbruksministeriet meddelar närmare föreskrifter om ordnandet av exportkontroller.

Allmänna stadganden om import- och exportövervakningen

46 §

Import- och exportövervakningen av fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter sköts av tullmyndigheterna samt, så som bestäms genom förordning, av andra statliga myndigheter som nämns i denna lag.

Importörerna och exportörerna skall på egen bekostnad lämna den hjälp som behövs vid import- och exportkontrollerna och vid provtagningen i samband med dem.

47 §

Fiskerivaror samt bearbetade och beredda produkter som förkastas vid en import- eller exportkontroll skall i enlighet med vad den myndighet som utfört kontrollen bestämmer exporteras, användas för ett ändamål som den myndighet som utfört kontrollen godkänner eller förstöras. Importören eller exportören kan välja vilken av ovan nämnda åtgärder som skall vidtas, om inte något annat följer av hälsoskäl eller den övriga lagstiftningen. Den som importerar eller exporterar varan svarar för kostnaderna för åtgärderna.

Den myndighet som utför import- eller exportkontrollen kan bestämma att de åtgärder som importören eller exportören skall vidta i fråga om de varor som har förkastats vid kontrollen skall vidtas av någon annan på importörens eller exportörens bekostnad, om importören eller exportören har underlåtit att vidta dem. Vid tvångsutförande skall stadgandena i viteslagen iaktas i tillämpliga delar.

48 §

Kommunen skall ordna tillsynen över anläggningarna så att om avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en mottagarstat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kräver det, en anläggning övervakas och de sundhetsintyg som behövs för exporten utfärdas av en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen eller, om uppgifterna enligt denna lag sköts av en samkommun, till samkommunen.

Närmare stadganden

49 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag kan vid behov utfärdas genom

förordning, dock inte om förfarande som gäller kommunala myndigheter.

Genom förordning kan stadgas att jord- och skogsbruksministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av den förordning som avses i 1 mom.

9 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

50 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

51 §

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de stadganden som gäller vid ikraftträdandet. I fråga om ärenden som gäller godkännande av en anläggning som livsmedelslokal kan sökanden begära att anläggningen skall godkännas eller registreras enligt denna lag i stället för enligt det förfarande som ingår i hälsovårdslagen.

52 §

De anläggningar och fiskefartyg som är i drift när denna lag träder i kraft skall inom en viss tid från det denna lag trädde i kraft, vilken fastställs genom förordning, bringas i överens-

stämmelse med denna lag och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Detsamma gäller sådana anläggningar vilkas ansökan om att bli godkända som livsmedelslokaler är anhängiga när denna lag träder i kraft, om ansökan i enlighet med 51 § avgörs med stöd av hälsovårdslagen.

53 §

En anläggning som innan denna lag trädde i kraft har godkänts som livsmedelslokal med stöd av hälsovårdslagen skall av den kommunala övervakningsmyndigheten konstateras vara godkänd eller registrerad enligt denna lag efter att den kommunala övervakningsmyndigheten har försäkrat sig om att anläggningen uppfyller kraven i denna lag och i de stadganden och föreskrifter som utfärdats och meddelas med stöd av den. Härvid behöver anläggningen inte särskilt ansöka om godkännande enligt denna lag eller göra en registreringsanmälan.

Genom förordning stadgas om den tidpunkt före vilken de fartyg som skall registreras enligt denna lag skall anmälas till den kommunala övervakningsmyndigheten för registrering.

Den kommunala övervakningsmyndigheten skall meddela anstalten för veterinärmedicin och livsmedel de anläggningar som den med stöd av 1 mom. har godkänt eller registrerat utan ansökan för införande av dem i det riksomfattande registret.

Helsingfors den 21 januari 1994

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Jord- och skogsbruksminister *Martti Pura*

